

Samiyel citaabu hinkantoo

Citaaboo fahamandiroo

Citaaboo woo ga ciyandi Samiyel citaabu hinkantoo. A ga kokoyoo Dawda waatoo šennyee deede. A šelaj waatoo ga kaŋ Dawda tee Žuda gandaa se kokoy, woo ga duwandi zamna 1na—4to ga. A ga šelaj waatoo ga kaŋ Dawda goro kokoytaraa ra Izirayel gandaa kul boŋ, woo ga duwandi zamna 5to—24to ga.

Dawda na gandaa boobo wongu ka nga laamaa gorandi, ka ngi iberey gandawey taa i kone.

Dawda naanay Irkoy nda cimi, woo se a tee boro kaŋ kan Irkoy se, a kan nga gandaa borey mo se. Woo kul, Dawda na haya tee Abadantaa jine kaŋ mana kan Abadantaa se, woo se Irkoy na annabi Nataŋ sanba Dawda do, a šelaj a se. Dawda yadda nga zunuboo ga, a yee kate Irkoy ga.

Dawda hanse ka kan Izirayel borey se, woo maaganda se i baa Dawda ize ma laamaa zaa Dawda dumaa ga.

Irkoy bangandi Dawda se kaŋ waati kul boro ga duwandi nga hugoo ra kaŋ ga goro kokoytaraa ra dumaa ga. Woo g'ir fahamandi hayaa kaŋ se Hallasikaa kaŋ ti Isa Almasihu kaŋ Irkoy n'a sanba, i ga nee a se «Dawda Haamaa» Amaana Taagaa ra (Matiyu 20.29–34; 21.9).

Citaaboo woo ga hin ka zamnandi zamna beeri iddu:

1. Dawda goro kokoytaraa ra Žuda gandaa ra (zamna 1na—4to).
2. Dawda goro kokoytaraa ra Izirayel gandaa kul boŋ (zamna 5to—6to).
3. Irkoy na albarka daŋ Dawda kokoytaraa ra (zamna 7to—10to).
4. Dawda nda Uri wandoo Batšeba fillaa (zamna 11to—12to).
5. Šendawey kaŋ duu Dawda hugoo (zamna 13to—20to).
6. Dawda waati kokorantey (zamna 21to—24to).

Dawda maa Sawul nda Žonataŋ buuroo

(Samiyel 1na 31; Taarikey 1na 10.1–14)

1 ¹ Sawul buuroo banda ga, Dawda willi ka hun Amalek borey wongudogoo ra. A cindi Siklak koyraa ra jirbi hinka. ² Jirbi hinzantoo hane, aru foo ne kaŋ kaa ka hun Sawul kaloo ra, darbawey kottu, boŋoo kul ti labu. Kaŋ a too kate Dawda do, a kaŋ laboo ra ka gunguma.

³ Dawda nee a se: «Man ra ni hun?» A nee a se: «Ya nka zuru ka hun Izirayel kaloo ra.» ⁴ Dawda n'a haa ka nee: «Macin ka tee? Ay g'a wiri ni ga, m'a har ya ne.» A nee: «Izirayel jamaa zuru wongoo se, boro boobo kaŋ i ra ka buu. Sawul hunday nda nga iz'aroo Žonataŋ buu.» ⁵ Dawda nee aru soogaa se kaŋ na alhabaroo woo tee a se: «Taka foo nda ni bay kaŋ Sawul nda nga iz'aroo Žonataŋ buu?» ⁶ Aru soogaa kaŋ na alhabaroo tee a se nee: «Waatoo woo kaa ka gar kaŋ ay sii kala Gilbowa tondi hondoo boŋ, Sawul goo ma dibi nga yaajoo ga, wongu bari torkawey goo ma toor'a k'a šiita. ⁷ A ŋeli, a dii agay, a n'ay cee. Ay nee a se: «Agay ne.» ⁸ A nee ya ne: «May ti ni?» Ay nee a se: «Amalek boro ti agay.» ⁹ A nee ya ne: «Ay g'a wiri ni ga, kay ay jeroo ga m'ay wii, zama ay goo ma binini, ba nda ay hundoo kul goo ay ra jina.» ¹⁰ Ay kay jeroo ga, ay n'a wii, zama ay ga bay kaŋ a si fatta hayaa woo ra. Ay na kokoytaray fuulaa kaŋ goo boŋoo ra kaa nda hiiroo kaŋ goo kaboo ra ka kate ey ma ne, ay koyoo.»

¹¹ Dawda na nga darbawey dii k'i kottu, borey kul kaŋ goo a bande na takaa follokaa tee. ¹² Biney maray, i hēe, i meehaw hala cijinoo ra Sawul, nda nga

iz'aroo Žonataŋ, nda Abadantaa wongu-ize jamaa, nda Izirayel hugoo borey kaŋ kaŋ takubaa cire maaganda se. ¹³ Dawda na aru soogaa kaŋ na alhabaroo tee a se hāa ka nee: «Man wane nda ni?» A nee: «Ay man'ti kala Amalek boro taabuŋante iz'aru.» ¹⁴ Dawda nee a se: «Taka foo nda mana hunbur ka ni kaboo too Abadantaa suubantaa kaŋ yonandi do k'a wii?» ¹⁵ Dawda na aru sooga foo cee, a nee a se: «Man kate, a wii.» Aroo na Amalek bora kar, a buu. ¹⁶ Dawda nee a se: «Ni kuroo alhakoo ma kaŋ ni ga. Ni mijoo ga tee ni ga seede, zama ni nee kaŋ Abadantaa suubantaa kaŋ yonandi, ni no ka wii.»

Dawda na buuyan hēeni dooni dunbu Sawul nda Žonataŋ se

¹⁷ Dawda na buuyan hēeni doonoo woo don Sawul nda Sawul iz'aroo Žonataŋ maaganda, ¹⁸ a nee kaŋ i m'a waanandi Žuda borey se, biraa doonoo no. A hantumandi tiiraa ra kaŋ se i ga nee boro šerrantaa tiiraa^a.

¹⁹ «Izirayel, ni daržaa wiiyandi ni hondey ga.

Taka foo nda asajayaŋ kaŋ?

²⁰ A masi harandi Gat ra,

war masi koy nda alhabaroo Aškeloŋ lolawey ra.

Nda man'ti woo, Filisti ize woyey ga ŋaali,

Filisti jofolowey wey ize woyey ga yafarhā.

²¹ Gilbowa tondi hondey,

yala ncirpi nda harandaŋ masi kaŋ war boŋ,

faari masi hay ni do,

zama no din ra asajawey koraa žiibi,

Sawul koraa si yee ka yonandi nda jii.

²² Iberey bukawey kuroo jine,

iberi wongaarey maanoo jine,

Žonataŋ biraa si yee banda,

Sawul takubaa si fatta yaada.

²³ Sawul nda Žonataŋ kaŋyaŋ borey ga bag'ey, i ga kan borey se,

ba buuyan man'i fay,

i ga cahā nda dutalyaŋ,

i gaabi nda ganjihaylayaŋ.

²⁴ Izirayel ize woyey, wa hēe Sawul ga,

nga kaŋ ga war bankaaray nda darbay dawlanteyaŋ

kaŋ teendi nda šilli ciray zaram,

nga kaŋ ga wura taalam daŋ war darbawey ga.

²⁵ Taka foo nda asajayaŋ kaŋ wongoo gamoo ra?

Izirayel, i na Žonataŋ hay k'a wii ni hondey boŋ.

²⁶ Ni maaganda se, ag'armaa Žonataŋ, ay goo binemarayyan ra.

Ay boro maana ti ni,

bajoo kaŋ n'na tee ya ne ga bisa woy baji.

²⁷ Macin se asajayaŋ kaŋ?

Macin se wongu jinawey halaci?»

Dawda tee Žuda kokoyoo Hebroŋ

2¹ Hayey din banda ga, Dawda na Abadantaa ibaayoo ceeci ka nee: «Ya žigi ka koy Žuda koyrawey affoo ra wala?» Abadantaa nee a se: «Žigi.» Dawda nee: «Man ra ya žigi?» A nee: «Hebroŋ.»² Dawda žigi ka koy no din, nga nda nga wande hinkaa, Ahinowam, Žizireyel bora nda Abigayel, Nabal, Karmel bora aduŋŋa wandoo.³ Dawda na nga borey mo ka žigi kaŋ goo a bande, boro foo kul nda nga alaayaney, i koy goro Hebroŋ koyrawey ra.⁴ Žuda arey kaa, no din ra i na Dawda yon hala a ma tee Žuda borey se kokoy. I nee Dawda se kaŋ Yabeš koyraa kaŋ goo Galad borey no ka Sawul fiji.⁵ Dawda na dontokawyaŋ sanba Yabeš kaŋ goo Galad borey do ka nee i se: «Abadantaa ma albarka daŋ war ra, zama war na borohennataraa woo tee Sawul se, war koyoo, war n'a fiji.⁶ Sohō yala Abadantaa mo ma borohennataray nda laadirtaray tee war se waati kul. Agay hunday ga gomni tee war se, zama war na woo tee.⁷ Wa bine tee, war ma tee wongaariyaŋ, Sawul, war koyoo buu, agay no Žuda borey n'ay yon hala ya tee a se kokoy.»

Iš-Bošet tee Izirayel kokoyoo

⁸ Woo gar Ner iz'aroo Abner kaŋ ti Sawul wongu-izey jineboraa na Sawul iz'aroo Iš-Bošet zaa ka koy Mahanayim.⁹ A n'a tee kokoy Galad, nda Ašer borey^b, nda Žizireyel, nda Efrayim, nda Benžameŋ, nda Izirayel kul se.¹⁰ Jiiri woytaaci (40) bara Sawul iz'aroo Iš-Bošet se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra Izirayel ra. A na jiiri hinka tee kokoytaraa ra. Žuda borey hinne ka hanga Dawda.¹¹ Waatoo kaŋ Dawda n'a tee kokoytaray ra Hebroŋ, Žuda borey boŋ man'ti kala jiiri iyee nda handu iddu.

Žuda nda Izirayel wongoo Gabawoŋ

¹² Ner iz'aroo Abner, nga nda Sawul iz'aroo Iš-Bošet goykey hun Mahanayim ka fondaa zaa ka koy Gabawoŋ.¹³ Seruya^c iz'aroo Žowab nda Dawda goykey mo koy tangam. Wongu kur hinkaa na cere kubay Gabawoŋ hari margadogoo jere, affoo kay haroo jere foo ga, affaa kay jere faa ga.¹⁴ Abner nee Žowab se: «Hayaa ne kaŋ ay g'a wiri ni ga, aru soogey ma tun ka yenje ir jine hala ir ma dii ngi gaaboo.» Žowab nee: «I ma tun.»¹⁵ Aru soogey tun ka bisa, ngi hinnaa ga sawa: boro woy cindi hinka (12) Benžameŋ borey nda Sawul iz'aroo Iš-Bošet se, boro woy cindi hinka (12) Dawda goykey se.¹⁶ Affoo kul na boro foo dii nda boŋoo, cere bande i na takubaa nuusu cere caraa ra. I kaŋ cere bande ka buu. I na no din maapoo daŋ Tondey faaroo. A sii kala Gabawoŋ.¹⁷ Hanoo woo yenje tee kaŋ ga hanse ka hottu kaŋ ra Dawda goykey na Abner nda Izirayel borey kar.¹⁸ Seruya iz'aru hinzaa kaŋ ti Žowab, nda Abišay, nda Asayel goo no din. Asayel ga cahā ma nee jeeri kaŋ ga zuru hawsaa ra.¹⁹ Asayel na Abner gaarandi, a mana šiiri ka hun nga ceedogey bande ka koy kabe guma wala iwaawa here.²⁰ Abner jeli, a nee: «Ni no Asayel?» A nee: «Agay no.»²¹ Abner nee a se: «Šiiri kabe guma wala iwaawa here, ma soogey wey affoo dii k'a wii ka nga wongu jinawey kaa a ga.» Amma Asayel mana yadda nga ma hun a bande.²² Abner yee koyne ka nee Asayel se: «Hun ay bande, wala ya ni kar ganda? Taka foo nda ay ga hin ka ni armaa Žowab tenje k'a guna?»²³ Amma Asayel wanji ka hun a bande. Woo ga, Abner n'a kar gundoo ra nda nga yaajoo koroow, yaajoo zollo ka fatta nda banda here. A kaŋ ka buu dogoo din da. Boro kul kaŋ too nongoo ra kaŋ ra Asayel kaŋ ka buu ga kay.

²⁴ Žowab nda Abišay na Abner gaarandi. Waynaa kaŋ waatoo kaŋ i ga too Amma hondoo do kaŋ goo Giya se jine, Gabawoŋ saajoo fondaa ra.²⁵ Benžameŋ borey tee

^b2.9 Ašer borey, hantum fooyaŋ ga nee Ašur borey, affooyaŋ ga nee Gešur borey.

^c2.13 Samiyel 1na 26.6.

Abner bande jama folloku, i cindi hondu foo boŋoo boŋ. ²⁶ Abner na Žowab cee ka nee: «Takuba si fay nda wiiyan wala? N'si bay kaŋ binemarayyan goo benantaa ga wala? Hala waati foo no n'ga nee borey se i ma kay i masi ngi armye gaarandi?» ²⁷ Žowab nee: «Ay ga žee nda Irkoy kaŋ ga huna maapoo, nda ni nka mana šelaŋ, borey si fay nda ka ngi armye gaarandi hala subbaahi.»

²⁸ Žowab na hilli hēenandi, nga borey kul kay, i fay nda ka Izirayel gaarandi, i na wongoo kayandi. ²⁹ Abner nda nga borey na cijinoo kul tee i ga dira Ganganoo gandraa ra, i na Žurdeŋ isaa deŋ, i na Bitroŋ kul dunbu ka bisa ka koy too Mahanayim. ³⁰ Žowab hun Abner gaarandiroo ra, a na jamaa kul marga, boro woy cindi yagga (19) ka kuma Dawda borey ra, Asayel mo kuma. ³¹ Dawda goykey na boro zangu hinza nda woydu (360) kar k'i wii Benžameŋ nda Abner borey ra. ³² I na Asayel bukaa ka koy, i n'a sutura nga baabaa *saaraa ra Betelehem. Žowab nda nga borey na cijinoo kul tee i ga dira, i too Hebron moo booyan ga.

3¹ Wongoo gay Sawul hugoo borey nda Dawda hugoo borey game. Dawda mma koy de a ga duu gaabi, Sawul hugoo borey mma koy de nga gaaboo ga žabu.

Dawda iz'arey kaŋ a duu ey Hebron

(Taarikey 1na 3.1–4)

²Dawda duu iz'aruyaŋ waatoo kaŋ a goo Hebron. Nga iz'aru jinaa ti Amnoŋ kaŋ a duu a nga Žizireyel koyraa boraa Ahinowam ga. ³Ihinkantoo ti Kileyab kaŋ a duu a nga Nabal, Karmel koyraa boraa aduŋna wandoo Abigayel ga. Ihinzantoo ti Absalom kaŋ a duu a nga wandoo Maaka ga, Maaka ti Gešur kokoyoo Talmay ize woyoo. ⁴Itaacantoo ti Adoniya kaŋ a duu a nga wandoo Hagit ga. Igguwantoo ti Šefatiya kaŋ a duu a Abital ga. ⁵Idduwantoo ti Yitreyam kaŋ a duu a nga wandoo Eglu ga. Wey ti borey kaŋ hayandi waatoo kaŋ Dawda goo Hebron koyraa ra.

Abner nda Iš-Bošet citi cere ga

⁶Waatoo kaŋ wongoo goo Sawul hugoo borey nda Dawda hugoo borey game, nga no Abner duu gaabi Sawul hugoo borey ra. ⁷Sawul cindi nda *wahay foo kaŋ maapoo ti Rispa, Aya ize woy no. Woo gar Iš-Bošet nee Abner se: «Macin se ni marga nda ay baabaa wahayoo?» ⁸Iš-Bošet šenney hanse ka Abner futandi, a nee: «Hanši boŋ kaŋ Žuda wane nda ti agay wala? Hō ay ga goy nda borohennataray ni baabaa Sawul hugoo borey, nda nga armye, nda nga hangasiney here. Ay mana ni noo Dawda se, nga no hō no n'ga citi ay ga ka nee ay na laybu tee woyoo woo maaganda. ⁹Irkoy ma goy goy Abner ga, nda ay mana hayaa tee Dawda se kaŋ Abadantaa žee kaŋ nga g'a tee a se, ¹⁰ka kokoytaraa taa Sawul hugoo borey kone, ka Dawda gorandi kokoytaraa ra Izirayel nda Žuda boŋ, za Dan hala Ber-Šeba.» ¹¹Iš-Bošet mana yadda ka ba šenni foo har koyne Abner se, zama a mma hunbur a.

Abner kara Dawda ga

¹²Abner na dontokawyaŋ sanba Dawda do nga maapoo ga, i ma nee a se: «May wane nda gandaa?» A nee mo: «Amaana daŋ agay nda ni game, guna, ay ga ni gaa hala Izirayel kul ma hanga ni.» ¹³Dawda nee: «A boori, ay ga amaana daŋ agay nda ni game. Haya folloku no ay g'a wiri ni ga kaŋ ti masi kay ay jine nda Sawul ize woyoo Mikal sii ni bande.» ¹⁴Dawda na dontokawyaŋ sanba Sawul iz'aroo Iš-Bošet do ka nee a se: «Ay noo ay wandoo Mikal kaŋ ay n'a hiiji ka nga hiijay almanoo bana nda Filisti borey arey toošidoo mee kuuru ize zangu (100).» ¹⁵Iš-Bošet sanba k'a taa nga kurpoo Paltiyel kone kaŋ ti Layiš iz'aroo. ¹⁶Nga kurpoo hanga a hala Bahurim a ga hēe. Woo ga, Abner nee a se: «Willi ka koy ni do.» A willi ka koy nga do.

¹⁷Abner nka šelaŋ Izirayel boro beerey se ka nee: «A gay war ga baa Dawda ma tee war se kokoy. ¹⁸Sohō no war ga hima ka tun ka goy woo din fondaa ra, zama Abadantaa nka nee Dawda ga: «Dawda, ay tamoo nda ay g'ay jamaa Izirayel hallasi Filisti borey kabey ra nda ngi iberey kul kabey ra.»

¹⁹Abner šelaŋ Benžameŋ borey mo se. Woo banda ga, a koy Hebron. Hayaa kul kaŋ ga Izirayel borey nda Benžameŋ hugoo borey waafaku, Abner koy a har Dawda se. ²⁰Abner too Dawda do Hebron, nga nda boro waranka (20). Dawda na hoyandi tee Abner nda borey kaŋ goo a bande se. ²¹Abner nee Dawda se: «Ay ga tun ka koy Izirayel kul marga ni hinoo cire, ay koyoo, ay kokoyoo. Amaana ma huru ngi nda ni game, n'ga laama nongu kaŋ ni baa ra.» Dawda na Abner naŋ a ma koy, a koy nda baani.

Žowab na Abner wii

²² Nga ne, Dawda tamey nda Žowab yee kate ka hun wongudoo ra, i kaa nda *alganiima beeri. Abner sii koyne Dawda jere Hebron, zama Dawda nk'a naŋ a ma koy, de mo a koy nda baani. ²³ Waatoo kaŋ Žowab nga wongu-izey kul kaŋ goo a bande kaa, i nee Žowab se: «Ner iz'aroo Abner kaa kokoyoo do, a n'a naŋ a ma koy nda baani.» ²⁴ Žowab koy kokoyoo do, a nee: «Macin no n'n'a tee? Guna, Abner kaa ka dii ni, macin se n'n'a naŋ a ma koy hinne? ²⁵ N'ga Ner iz'aroo Abner bay. A nka kaa ka ni darga, ka ni koyyaney nda ni kaayaney bay, ka haya kul kaŋ ni goo m'a tee bay.»

²⁶ Waatoo kaŋ Žowab fatta Dawda do, a na dontokawyaŋ daŋ Abner cewoo ra. I na Abner gar fonda a Sira dayoo do, i n'a cee k'a ka willi Hebron. Dawda mana hayaa kul bay woo se. ²⁷ Waatoo kaŋ Abner yee kate Hebron, Žowab n'a ka koy jere ga koyraa miŋoo jeroo ga ka šelaŋ a se nda lakkalkanay, no din ra a na Abner hay gundoo ra k'a wii, ka nga armaa Asayel kuroo faasa.

²⁸ Waati banda ga, kaŋ Dawda maa šennoo, a nee: «Agay nda ay hinoo ga henan hala abada Abadantaa jine Ner iz'aroo Abner kuroo alhakoo ra. ²⁹ Yala nga alhakoo ma kaŋ Žowab nda nga hugoo borey kul boŋ. Yala waati kul boro masi jaŋ Žowab hugoo ra kaŋ toošidogoo ga mandi, wala a ma *jiray, wala nga goyoo ma tee haabu biiyan, wala takuba m'a kaŋandi, wala a ma jaŋ nga meejaaroo.» ³⁰ Takaa woo nda Žowab nda nga armaa Abiŋay na Abner wii, zama a na ngi armaa Asayel wii wongoo ra Gabawoŋ.

³¹ Dawda nee Žowab nda borey kul kaŋ goo a bande se: «Wa war bankaarawey kottu, wa saaku kasa daŋ war ga, a ma tee war se taafe, war ma hēe ka dira ka koy Abner sutura.» Kokoyoo Dawda ga dira almanjitoo se banda here. ³² Abner suturandi Hebron. Kokoyoo na nga jindoo jer ka hēe Abner *saaraa ga, jamaa kul hēe. ³³ Kokoyoo na buuyan hēeni dooni don Abner se, a nee:

«Abner ga hima ka buu sanda almunkarteeri wala?

³⁴ Ni kabey mana hawandi,

ni cewey mana huru alhan šešeriyay ra.

Ni wiiyandi sanda boro

kaŋ goy futu teekey k'a wii.»

Jamaa kul yee ka hēe Abner ga. ³⁵ Woo banda ga, jamaa kul kaa Dawda do ka hanse k'a wiri a ga, a ma ŋaa, woo gar cijinoo mana huru jina. Amma Dawda žee ka nee: «Irkoy ma goy goy ay ga ka tonton a ga, nda ay na takula wala haya kul kaŋ no daŋ ay miŋoo ra nda waynaa mana kaŋ jina.»

³⁶ Jamaa kul maa woo kaŋ Dawda n'a har, a kan i se. Haya kul kaŋ kokoyoo g'a tee ga kan jamaa kul se. ³⁷ Jamaa kul, Izirayel kul faham hanoo din kaŋ man'ti kokoyoo yaamar no Ner iz'aroo Abner ma wiiyandi. ³⁸ Kokoyoo nee nga goykey se: «War nka si bay kaŋ hō boŋkoyini buu, boro beeri buu Izirayel ra? ³⁹ Hō ay gaaboo kacca, ba kaŋ se ay yonandi ka tee kokoy. Arey wey kaŋ ti Seruya izey gaaboo bisa ay wanoo. Yala Abadantaa ma goy futu teekaw bana nda nga goy futaa.»

IŠ-Bošet wiiyanoo

4¹ Waatoo kaŋ Sawul iz'aroo IŠ-Bošet maa kaŋ Abner buu Hebroŋ, binoo hun, Izirayel borey kul zalba.

² Sawul iz'aroo IŠ-Bošet goo nda komakaw jamaa jineboro hinka. Affoo maapoo ti Baana, affaa maapoo ti Rekab. Rimonŋ, Berot koyraa bora a kaŋ goo Benžameŋ borey ra izeyaŋ no. Berot mma kabandi Benžameŋ gandaa ra. ³ Boro jinawey kaŋ goro Berot zuru ka koy Gitayim kaŋ ra i goro ka tee taabuši hala hō zaaroo. ⁴ Sawul iz'aroo Žonataŋ goo nda iz'aru kaŋ maapoo ti Mefibošet, cee hinkaa kul bongu, zama waatoo kaŋ Sawul nda Žonataŋ buuroo alhabaroo kaa ka hun wongudogoo ra Žizireyel, zankaa jiiri guu bara a se, woyoo kaŋ g'a biiri n'a zaa ka zuru. Cahā-cahāyanoo ra, zankaa kaŋ, a bongu.

⁵ Han foo Rimonŋ, Berot bora a iz'arey Rekab nda Baana koy zaaroo waati konnaa ra IŠ-Bošet do, i n'a gar a ga kani ka hunanzam. ⁶ I huru hala hugoo gundoo ra, i tee sanda ngi mma koy alkamaa zaa, dogoo din da i na IŠ-Bošet hay gundoo ra. Woo banda ga, Rekab nda nga armaa Baana zuru. ⁷ I nka huru hugoo ra ka gar a goo ma šerre nga daaroo ga nga kanihugoo ra, i n'a wii. I na boŋoo kaa a ga, i na boŋoo zaa ka cijinoo kul tee i ga dira Ganganoo gandaa fonda a bande. ⁸ I na IŠ-Bošet boŋoo ka koy Dawda do Hebroŋ, i nee kokoyoo se: «Sawul iz'aroo IŠ-Bošet ni iberoo boŋoo ne, bora a kaŋ ceeci nga ma ni hundoo kaa. Hō Abadantaa n'ay koyoo, ay kokoyoo, faasa Sawul nda nga hayroo ra.» ⁹ Dawda zaabi ka nee Rekab nda Baana se: «Ay ga žee nda Abadantaa kaŋ ga huna maapoo kaŋ n'ay kaa binemarayyan kul ra, ¹⁰ bora a kaŋ nee ya ne: «Sawul buu», de a ga tammahā alhabar kaana no nga n'a har ya ne, ay n'a dii k'a wii Siklak, k'a noo alhaku nga alhabar kaanaa woo se. ¹¹ Soko sohō kaŋ boro laaley na boro šerrante wii nga hugoo ra, nga daaroo boŋ, ay si war hāa nda nga kuroo alhakoo wala? Ay si war tuusu ka war kaa gandaa ra wala?»

¹² Woo ga, Dawda na nga borey yaamar i m'i wii. I na kabey nda cewey dunbu, i n'i deejii Hebroŋ hari margadogoo jeroo ga. Woo banda ga, i na IŠ-Bošet boŋoo zaa ka koy a sutura Abner *saaraa ra Hebroŋ.

Dawda tee Izirayel kul kokoyoo

(Taarikey 1na 11.1–3)

5¹ Izirayel alkabiilawey kul kaa Dawda do Hebroŋ koyraa ra ka nee a se: «Nga ne, ir man'ti kala ni hamoo nda ni kuroo. ² Waatoo hunday kaŋ Sawul ga tee kokoy ir boŋ, ni no ma koy nda Izirayel wongudogey ra, ni no m'i ka kaa. Abadantaa nee ma ne: «Ni no m'ay jamaa Izirayel kur, ni no ma tee Izirayel se boŋkoyni.» ³ Woo ga, Izirayel boro beerey kul kaa kokoyoo do Hebroŋ. Kokoyoo Dawda na amaana daŋ nga nda i game Hebroŋ Abadantaa jine. I na Dawda yon k'a tee Izirayel se kokoy. ⁴ Jiiri waranza (30) bara Dawda se waatoo kaŋ a ga huru kokoytaraa ra. A na jiiri woŋtaaci (40) tee kokoytaraa ra. ⁵ Hebroŋ ra, a laama jiiri iyye nda handu iddu. Žerizalem ra, a laama jiiri waranza cindi hinza (33) Izirayel kul boŋ nda Žuda boŋ.

Takaa kaŋ nda Dawda na Žerizalem koyraa dii

(Taarikey 1na 11.4–9; 14.1–2)

⁶ Woo banda ga, kokoyoo Dawda nda nga borey tun Žerizalem se ka Žebus borey tangam, ngi no ma goro gandaa ra. I nee Dawda se: «N'si huru ne ra, ba danawey nda bongey ga ni gaaray.» Woo ti Dawda si huru koyraa ra. ⁷ Amma Dawda na *Siyon nongu gaabantaa dii, maanaa Dawda koyraa.

⁸ Hanoo din, Dawda nka nee nga borey se: «Boro kul kaŋ ga baa nga ma Žebus borey kar ka hin ey, bora ma koy nda hari bisadogoo. Bongey wey nda danawey wey ga Dawda binoo ŋaa.» Woo se i ga nee: «Danaa nda bongoo si huru hugoo ra.»

⁹ Dawda koy goro nongu gaabantaa ra, a na maŋŋoo daŋ Dawda koyraa. Dawda n'a windi nda cinari, za Milo dogoo^d do ka koy gundoo ra. ¹⁰ Dawda mma koy de a ga duu gaabi ka tonton, zama Abadantaa, Aduŋŋakoyoo goo a bande.

¹¹ Tir koyraa kokoyoo Hiram na dontokawyaŋ sanba Dawda do nda *sedere bunduyaŋ, nda bundu goykawyaŋ, nda tondi hoykawyaŋ, i na hugu cin Dawda se. ¹² Woo ga, Dawda bay kaŋ Abadantaa goo ma nga kokoytaraa tabatandi Izirayel boŋ, a bay mo kaŋ a goo ma nga kokoytaraa jer nga jamaa maaganda kaŋ ti Izirayel.

Izey kaŋ Dawda duu ey Žerizalem

(Taarikey 1na 3.5–9; 14.3–7)

¹³ Dawda yee koyne ka *wahayyaŋ zaa nda Žerizalem woŋyaŋ waatoo kaŋ a hun Hebroŋ ka kaa banda ga. A yee koyne ka duu iz'aruyaŋ nda ize woŋyaŋ. ¹⁴ Iz'arey kaŋ a duu ey Žerizalem maŋney ne: Šamuwa, nda Šobab, nda Natan, nda Sulaymaana, ¹⁵ nda Yibar, nda Elišuwa, nda Nefeg, nda Yafiya, ¹⁶ nda Elišama, nda Elyada, nda Elifelet.

Dawda hin Filisti borey

(Taarikey 1na 14.8–16)

¹⁷ Waatoo kaŋ Filisti borey maa kaŋ Dawda yonandi ka tee Izirayel se kokoy, i kul tun ka koy Dawda ceeci k'a tangam. Waatoo kaŋ Dawda maar'a, a doo tondi guusoo ra. ¹⁸ Filisti borey kaa ka say-say Refa borey gooroo ra ka goro a ra. ¹⁹ Dawda na Abadantaa ibaayoo ceeci ka nee: «Ay ga hima ka žigi ka Filisti borey wongu wala? N'g'i daŋ ay kaboo ra wala?» Abadantaa zaabi ka nee Dawda se: «Koy, zama šikka sii ay ga Filisti borey daŋ ni kaboo ra.»

²⁰ Dawda too Bal-Perasim, a n'i kar no din. Woo banda ga, a nee: «Abadantaa na fun kaa ya ne agay iberey jamaa ra, ni mma nee fun kaŋ hari n'a kaa.» Woo se i na nongoo din maŋŋoo daŋ Bal-Perasim (maanaa «Koyoo kaŋ ga fun kaa»). ²¹ Filisti borey zuru ka ngi toorey naŋ no din, Dawda nda nga borey n'i zaa ka koy.

^d5.9 Milo dogoo maanaa ti i n'a too nda labu.

²² Filisti borey yee koyne ka žigi ka wongu, i na Refa borey gooroo dii ka goro a ra. ²³ Dawda na Abadantaa ibaayoo ceeci, Abadantaa nee a se: «Masi koy i tangam. Ni mma kuubi ka koy nda ngi banda here, ma kaa i ga nda nongoo kaŋ ra tuuriŋaŋey goo tenje ka kaŋ i ga. ²⁴ Waati kaŋ n'ga maa cee jinde tuuriŋaŋey boŋ, waatoo din ma cahā, zama Abadantaa no ma fatta ni jine ka Filisti borey kar.» ²⁵ Dawda na hayaa tee kaŋ nda Abadantaa n'a yaamar. A na Filisti borey kar za Geba koyraa ra hala Gezer koyraa hurudogoo do.

Dawda kayandi nga ma koy nda Irkoy sundukoo Žerizalem

(Taarikey Ina 13.4–14)

6¹ Dawda yee ka Izirayel wongu-ize suubantey kul marga, i man'ti kala aru zenber waranza (30.000). ² Dawda nda jamaa kul kaŋ goo a bande tun ka koy koyraa kaŋ maɓŋoo ti Baala-Žuda^e ka Irkoy sundukoo zaa kate. Abadantaa, Aduɓɓakoyoo maɓŋoo bara sundukoo ga. Almalaykayaŋ kaŋ se i ga nee ŋerib, ihinka goo sundukoo daabirjoo ga. Abadantaa ga goro ŋerib hinkaa game. ³ I na Irkoy sundukoo jeeje torka taaga foo boŋ, i n'a ka fatta Abinadab hugoo ra kaŋ goo hondoo boŋ. Abinadab iz'arey Uza nda Ahiyo na torka tajoo boy. ⁴ I n'a kaa Abinadab hugoo do kaŋ goo hondoo boŋ. Ahiyo dira Irkoy sundukoo jine. ⁵ Dawda nda Izirayel hugoo borey kul ga bundu kaŋ se i ga nee sipres hooray jinay dumi kul kar Abadantaa jine, kuntijiyaŋ, nda kurbuyaŋ, nda dundunyaŋ, nda gaasuyaŋ kaŋ ga hēe, nda guuruyaŋ kaŋ ga kara-kara. ⁶ Waatoo kaŋ i too Nakoŋ taasu kar ganganoo ra, hawey taŋši, Uza na nga kaboo ŋerre ka sundukoo dii. ⁷ Abadantaa futu Uza ga, Irkoy n'a kar no din da nga firkaa maaganda se. Uza buu no din, Irkoy sundukoo jere.

⁸ Takaa kaŋ nda Abadantaa na Uza kar laala k'a wii, mana kan Dawda se. Woo se i na nongoo din maɓŋoo daŋ Perez-Uza (maanaa «nongoo kaŋ ra Uza karandi laala ka wiiyandi»), maɓŋoo woo goo a ga hala hō zaaroo. ⁹ Hanoo din, Dawda hunbur Abadantaa, a nee: «Taka foo nda Abadantaa sundukoo ga hin ka huru ay do?» ¹⁰ A mana baa Abadantaa sundukoo ma kaa nga do, Dawda koyraa ra. Woo se a n'a ka koy bora kaŋ se i ga nee Obed-Edom kaŋ ti Gat koyraa boro, nga hugoo ra. ¹¹ Abadantaa sundukoo cindi handu hinza Obed-Edom hugoo ra. Abadantaa na albarka daŋ Obed-Edom nda nga hugoo borey kul ra.

Irkoy sundukoo too kate Žerizalem

(Taarikey Ina 15.25—16.3)

¹² Kokoyoo Dawda duu alhabar kaŋ Abadantaa na albarka daŋ Obed-Edom hugoo ra nda haya kul kaŋ goo maɓŋoo ga, Irkoy sundukoo maaganda. Woo ga, Dawda na fonda zaa, a na Irkoy sundukoo zaa k'a ka kaa Obed-Edom hugoo do ka koy hala Dawda koyraa ra nda jaali. ¹³ Borey kaŋ ga Abadantaa sundukoo zaa, ceedaaru iddu kul kaŋ i n'a tee i ga yaaru foo nda adabba naasa foo kaa sargari. ¹⁴ Dawda ga gan nda nga gaaboo kul Abadantaa jine. *Beene kaayi-ize kaŋ teendi nda *leŋ kaŋ ga hima nda *sargari juwalkaw kaayi goo Dawda ga. ¹⁵ Dawda nda Izirayel hugoo borey kul na Abadantaa sundukoo žigandi ka koy Žerizalem nda yafarhā nda hilli hēeni.

¹⁶ Waatoo kaŋ Abadantaa sundukoo ga huru Dawda koyraa ra, Sawul ize woyoo Mikal, Dawda wandoo ga guna nda funeetaraa. A ga dii kokoyoo Dawda ga sar a ga gan Abadantaa jine, a garsaka Dawda se. ¹⁷ Waatoo kaŋ i koy Abadantaa sundukoo zaa kate, i n'a daŋ nga dogoo ra, hukkumoo kaŋ Dawda n'a cin a se gundoo ra. Dawda na *sargari kukuranteyaŋ nda *alaafiya teendi sargariyaŋ kaa Abadantaa jine. ¹⁸ Waatoo kaŋ Dawda na sargari kukurantey nda alaafiya teendi sargarey kaa ka ben, a gaara jamaa se Abadantaa, Aduɓɓakoyoo maɓŋoo ga. ¹⁹ Woo banda ga, a na Izirayel kul, woy nda aru, boro foo kul noo takula foo, nda teenay gabante foo, nda *alaneb-ize koga gabante foo. Jamaa boro foo kul koy nga hugoo do.

²⁰ Dawda yee kate ka gaara nga hugoo se, Sawul ize woyoo Mikal fatta k'a kubay ka nee a se: «Hū, Izirayel kokoyoo na nga boŋ cebe hō, a na nga boŋ gaa koonandi nga goykey koŋŋey jine ka nga boŋ tee ni mma nee boro yaada.»

²¹ Dawda nee Mikal se: «Abadantaa jine ay na woo tee, nga kaŋ na ni baabaa nda nga hugoo naŋ k'ay suuba k'ay tee nga jamaa, Izirayel borey boŋkoynoo. Abadantaa

⁶2 Baala-Žuda da se i ga nee *Kiryat-Yarim*, Samiyel Ina 6.21; 7.1 ra.

jine ay ga gan, ay ga yee ka filla ka gan a jine. ²²Ay g'ay boŋ kaynandi ka bisa woo, k'ay boŋ tee yaada ay do. Koŋŋey kaŋ ga ni goo, ngi, i g'ay beerandi.» ²³Aywa, Sawul ize woyoo Mikal mana duu ize hala a buu.

Irkoy na allaahidu zaa Dawda se

(Taarikey Ina 17.1–15)

7¹ Waatoo kaɗ kokoyoo Dawda goro nga kokoy hugoo ra, de mo Abadantaa n'a noo hunanzamay k'a kaa nga iberey kul ra kaɗ g'a kuubi k'a bere,² kokoyoo nee annabi Natanɗ se: «Guna, ay g'a wiri ni ga, ay goo ma goro *sedere hugu ra, ka gar Irkoy sundukoo sii kala hukkum cire.»³ Natanɗ na kokoyoo zaabi ka nee: «Koy, haya kul kaɗ goo ni binoo ra tee, zama Abadantaa goo ni bande.»

⁴ Amma hanoo din da cijinoo Abadantaa na šenni har Natanɗ se ka nee: ⁵ «Koy hayaa har ay tamoo Dawda se kaɗ agay, Abadantaa n'a har, ay nee: «Ni no ma baa hugu cin ya ne kaɗ ra ay ga goro wala? ⁶ Za hanoo kaɗ ay na Izirayel borey fattandi Misira gandaa ra hala hō, ya na goro hugu ra, nongu kul kaɗ ra ay koy, hukkum ti ay gorodogoo. ⁷ Nongu kul kaɗ ra ay bisa nda Izirayel borey, ya na bay ka šelanɗ Izirayel alkabiilawey affoo se ka nee: «Macin se war mana sedere hugu cin ya ne?» ⁸ Adiši šelanɗ ay tamoo Dawda se ka hayaa har a se kaɗ agay, Abadantaa, Adupɗakoyoo n'a har, ay nee: «Agay no ka ni zaa ka hun kurdogoo ra, almaney bande, ka ni tee ay jamaa Izirayel se boɗkoyni.» ⁹ Nongu kul kaɗ ra ni koy, ay goo ni bande, ay na ni iberey kul halaci ni jine. Ay ga ni maɗɗoo beerandi sanda laboo boro beerey maɗney takaa. ¹⁰ Ay ga nongu kayandi Izirayel, ay jamaa se. Ay g'i gorandi gandaa ra hala i ma duu lakkalkanay, hala boro laaley masi yee k'i šiita sanda cee jinaa takaa. ¹¹ Za hanoo kaɗ ay na alkaaliyanɗ gorandi ay jamaa kaɗ ti Izirayel boɗ, ay na ni noo hunanzamay ka ni kaa ni iberey kul ra, ka gar agay, Abadantaa na ni bayrandi kaɗ agay no ma hugu^f tee ma ne. ¹² Waati kaɗ ni zaarey ben, de ni koy kani ni hayragey bande, ni banda ga, ay ga ni hayroo, woo kaɗ hun ni hamoo ra tabatandi kokoytaraa ra. ¹³ Nga no ma hugu cin ay maɗɗoo ga, ay ga nga kokoytaraa tabatandi hala abada. ¹⁴ Agay, ay ga tee a se baaba, nga, a ga tee ya ne iz'aru. Nda a na laybu tee, ay g'a gooji nda borey goboo, nda adamizey žabarey, ¹⁵ amma ay borohennataraa si hun a bande sanda takaa kaɗ nda ay n'a kaa Sawul bande kaɗ ay n'a hibandi ni. ¹⁶ Ni hugoo borey nda ni kokoytaraa ga cindi waati kul, ni kokoytaraa ga tabatandi hala abada.»¹⁷ Šenney kul kaɗ Irkoy n'i har Natanɗ se nda haya kul kaɗ a n'a bangandi a se, a koy i kul filla Dawda se.

Dawda Irkoy ɗaarayroo

(Taarikey Ina 17.16–27)

¹⁸ Woo ga, kokoyoo Dawda koy goro Abadantaa jine ka nee: «May ti agay, ay Koyoo, Abadantaa, ay hugoo ti macin kaɗ se n'g'ay beerandi ka too hala hinnaa woo? ¹⁹ Amma ay Koyoo, Abadantaa, haya kaccu no ma ne ka nee kaɗ n'ga ni tamoo hugoo beerandi hala waatey kaɗ ga kaa ra. Woo ti adamize ašariyaa, ay Koyoo, Abadantaa wala?»²⁰ Macin no ay ga hin k'a har ma ne koyne kaɗ bisa woo, agay, Dawda? Ni hunday ga ni tamoo bay, ay Koyoo, Abadantaa. ²¹ Hayey kaɗ n'a ngi allaahidoo zaa ka sawa nda ni ibaayoo maaganda se n'a haya beerey wey kul tee k'i bayrandi agay, ni tamoo se. ²² N'ga beeri, ay Koyoo, Abadantaa. Ni cine sii no, woo kul kaɗ ir haɗawey maar'a banda ga, koy sii no kala ni. ²³ Ganda tana mma bara laboo ga kaɗ ga hima nda Izirayel, ni jamaa, kaɗ koy tanayanɗ koy a day k'a kaa kabe ra a m'a tee ngi jamaa, k'a tee ngi wane hala jamaa ma duu maa? N'a haya beeriyanɗ tee i se, n'a teegoy kayfantayanɗ tee ni gandaa se, ni jamaa kaɗ n'a day k'a kaa Misira, nda gandawey, nda ngi koyey kabey ra hala a ma tee ni wane. ²⁴ N'a Izirayel, ni jamaa tabatandi hala i ma tee ni jamaa hala abada, de ni,

^f7.11 hugu ne ra man'ti kala ka duu izeyan.

87.19 Woo ti adamize ašariyaa, ay Koyoo, Abadantaa wala? Ebere šenni ra, almaganaa faa ti Woo ti adamize ašariyaa, ay Koyoo, Abadantaa!

Abadantaa, ni tee ngi Koyoo. ²⁵ Sohō Irkoy Abadantaa, taka tee kaŋ ra ni šennoo kaŋ n'n'a har agay, ni tamoo ga, nda ay hugoo ga ma cindi, goy ka sawa nda ni šennoo. ²⁶ Yala ni maanoo ma beerandi hala abada, borey ma nee kaŋ Abadantaa, Adupnakoyoo ti Izirayel Koyoo. Yala agay Dawda, ni tamoo hugoo ma tabati ni jine. ²⁷ Zama ni hunday, Abadantaa, Adupnakoyoo, Izirayel Koyoo, n'n'ay bayrandi ka nee: «Ay ga hugu^h cin ma ne.» Woo maaganda se ay duu bine ka ŋaarayroo woo har ma ne. ²⁸ Ay Koyoo, Abadantaa, ni ti Irkoy, ni šenney ti cimi, ni ka gomnoo woo har agay, ni tamoo se. ²⁹ Sohō yadda ka albarka daŋ agay, ni tamoo hugoo ra, hala ay hugoo ma cindi ni jine hala abada, zama ni, ay Koyoo, Abadantaa ka šelaŋ, woo se ni albarkaa sabboo ka kate ay hugoo ma duu albarka hala abada.»

Gandawey kañ Dawda hin ey

(Taarikey 1na 18.1–13)

8¹Woo kañ tee banda ga, Dawda koy Filisti borey kar ka hin ey, a n'i dañ nga hinoo cire. A na hinoo taa i kone. ²A na Mowab borey mo kar. A na ngi borey dii k'i kanandi cere bande laboo ra, k'i neeši nda karfu. A ga ihinza neeši, ihinkaa ga wiiyandi, affaa ga cindi. Mowab borey cindi Dawda hinoo cire, i ga alkaasi bana a se. ³Waatoos kañ Dawda ga koy ka yee ka Efrat isaa borey dañ nga hinoo cire, a na Hadadezer kar kañ ti Rehob, Soba kokoyoo iz'aroo. ⁴Dawda na bari torka dirandikaw zenber foo nda zangu iyee (1.700) nda wongu-ize cee dirakaw zenber waranka (20.000) taa i kone. Baryey kañ ga torkawey cendi, a na zangu (100) nañ, a na cindey kul ceelinjey dunbu-dunbu. ⁵Siiri gandaa borey kañ goo Damas koyraa ra koy Hadadezer, Soba kokoyoo faaba. Amma woo kul, Dawda na boro zenber waranka cindi hinka (22.000) kar k'i wii Siiri borey ra. ⁶Woo banda ga, Dawda na sooje gorodooyañ kañ ga juwal gorandi Damas koyraa ra, Siiri borey gandaa ra. Siiri borey yee Dawda hinoo cire, i ga alkaasi bana a se. Nongu kul kañ ra Dawda koy, Abadantaa g'a noo hinay. ⁷Dawda na wura korawey kañ goo Hadadezer borey kone taa k'i ka koy Žerizalem. ⁸Kokoyoo Dawda yee ka alhan boobo-boobo taa Beta nda Berotay koyrawey kone. Koyrawey wey man'ti kala Hadadezer wane.

⁹Waatoos kañ Hamat kokoyoo kañ ti Toy maa kañ Dawda na Hadadezer wongu-izey kul kar, ¹⁰a na nga iz'aroo Žoram sanba kokoyoo Dawda do k'a foo, ka alhanbila dañ a se kañ a na Hadadezer wongu k'a kar. Zama Hadadezer nda Toy, wongu goo i game. Žoram kate nzorfu kaaray jinayyañ, nda wura jinayyañ, nda alhan jinayyañ. ¹¹Kokoyoo Dawda n'i dañ jere ga Abadantaa se, sanda takaa kañ nda a na nzorfoo nda wuragoo kañ a n'i taa dumey kul kone kañ a hin ey dañ jere ga Abadantaa se. ¹²Dumey man'ti kala Siiri boreyⁱ, nda Mowab borey, nda Amoñ borey, nda Filisti borey, nda Amalek borey, nda Soba kokoyoo Hadadezer kañ ti Rehob iz'aroo *alganiimaa. ¹³Waatoos kañ Dawda willi kate ka hun Ciiroo gooroo ra kañ ra a na Siiri borey^j kar, a duu maa. Borey man'ti kala zenber woy cindi yaaha (18.000). ¹⁴A na sooje gorodooyañ kañ ga juwal gorandi Edom gandaa ra, Edom kul ra a na sooje gorodooyañ gorandi. Edom kul sii kala Dawda hinoo cire. Abadantaa ga Dawda noo a ma hin nongu kul kañ ra a koy.

Dawda gandaa jineborey maañey

(Taarikey 1na 18.14–17)

¹⁵Dawda laama Izirayel kul boj. A ga goy nga jamaa se nda cimi nda šerretaray. ¹⁶Seruya iz'aroo Žowab ti wongu-izey jineboraa. Ahilud iz'aroo Žozafat bara kaddaasey gande. ¹⁷Ahitub iz'aroo Sadok, nda Abiyatar iz'aroo Ahimelek ti *sargari juwalkey. Seraya ti hantumkaa. ¹⁸Yoyada iz'aroo Benaya ti Keret borey nda Pelet borey boñkoynoo. Dawda iz'arey man'ti kala alwakili beeriyañ.^k

ⁱ8.12 Siiri borey, hantum fooyañ ga nee Edom borey, Taarikey 1na 8.11–12.

^j8.13 Sorro 12to.

^k8.18 alwakili beeriyañ, Ebere šenni ra, i nka nee sargari juwalkawyañ, amma ne ra a ga hin ka tee alwakili beeriyañ, Taarikey 1na 18.17.

Dawda na alhormo tee Žonataŋ iz'aroo se

9¹Han foo Dawda nee: «Boro goo no kaŋ cindi Sawul hugoo borey ra hala ya borohennataray nda laadirtaray tee a se Žonataŋ sabbu se?»²Sawul hugoo tam foo goo no, maapoo ti Siba, i n'a cee ka koy Dawda do. Kokoyoo nee a se: «Ni ti Siba?» A nee: «Agay no, ni tamoo.»³Kokoyoo nee: «Boro goo no kaŋ cindi Sawul hugoo borey ra hala ya goy a se nda Irkoy borohennataray?» Siba nee kokoyoo se: «Žonataŋ iz'aru foo goo no kaŋ cee hinkaa kul bongu.»⁴Kokoyoo nee a se: «Man ra a goo?» Siba nee kokoyoo se: «A sii kala Amiyel iz'aroo Makir do Lo-Dabar koyraa ra.»

⁵Kokoyoo na boro donto a ma koy a ceeci Amiyel iz'aroo Makir hugoo ra Lo-Dabar. ⁶Sawul iz'aroo Žonataŋ, nga iz'aroo Mefibošet kaa Dawda do ka nga ndumoo sinji laboo ra ka gunguma. Dawda nee: «Mefibošet.» A nee: «Ni tamoo goo ne.»⁷Dawda nee a se: «Masi hunbur, ay ga goy ma ne nda borohennataray ni baabaa Žonataŋ sabboo se. Ay ga ni kaagaa Sawul labey kul yeeti ma ne, n'ga ŋaa ay do waati kul.»⁸Mefibošet gunguma ka nee: «May ti agay kaŋ se n'ga agay, ni tamoo, hanši bukaw guna.»

⁹Kokoyoo ciya Sawul tamoo Siba se, a nee a se: «Haya kul kaŋ ti Sawul nda nga hugoo wane, ay g'i noo ni koyoo iz'aroo se. ¹⁰N'ga faarey beeri a se, ni, nda ni iz'arey, nda ni tamey. N'ga heгаа fanji hala ni koyoo iz'aroo ma duu haya kaŋ a g'a ŋaa. Ni koyoo iz'aroo Mefibošet ga cindi ka ŋaa waati kul ay do.» Woo gar Siba goo nda iz'aru woy cindi guu (15) nda tam waranka (20). ¹¹Siba nee kokoyoo se: «Ni tamoo g'a tee nda haya kul kaŋ nda n'n'a yaamar, ay koyoo, ay kokoyoo.» Dawda nee: «Mefibošet ga ŋaa ay do sanda kokoyoo iz'arey affoo.»

¹²Mefibošet goo nda iz'aru sooga kaŋ maapoo ti Mika, de mo borey kul kaŋ goo Siba hugoo ra man'ti kala Mefibošet tamey. ¹³Mefibošet si goro kala Žerizalem, waati kul a si ŋaa kala kokoyoo do. Bongu no kaŋ cee hinkaa kul si boori.

Amoŋ borey na Dawda dontokey kaynandi

(Taarikey 1na 19.1–5)

10¹ Waati banda ga, Amoŋ borey kokoyoo kaŋ ti Nahaš buu. Nga iz'aroo Hanun tee kokoy dogoo ra. ² Dawda nee nga boŋ se: «Ay ga goy nda borohennataray Nahaš iz'aroo Hanun se takaa kaŋ nda baaboo na borohennataray tee ya ne.» Woo ga, Dawda na nga borey sanba i ma koy baaboo buuroo beraa fondoo tee a se. Waatoo kaŋ Dawda borey too Amoŋ borey gandaa ra, ³ Amoŋ borey boŋkoyney nee ngi koyoo Hanun se: «Ni nka hongu kaŋ Dawda nka ni baabaa beerandi waatoo kaŋ a na boroyaŋ sanba ka beray fondi ma ne? N'si bay kaŋ Dawda nka nga borey sanba ni do hala i ma ir koyraa Raba laasaabu, k'a monno, k'a halaci?» ⁴ Waatoo kaŋ Hanun maa woo, a na Dawda borey dii, a na ngi kaabey jere foo cebu ka ngi kaayey jere foo dunbu hala ngi centey cire jina, a n'i taŋ i ma koy. ⁵ Dawda duu alhabaroo, a na boro sanba a ma koy i kubay. Dontokey hanse ka kayna. Kokoyoo daŋ i ma nee i se kaŋ i ma cindi Žeriko koyraa ra hala ngi kaabey ma zay jina i ma duu ka willi kate.

Izirayel borey nda Amoŋ borey wongoo Raba koyraa ra

(Taarikey 1na 19.6–19)

⁶ Amoŋ borey dii kaŋ ngi na ngi boŋ konnandi Dawda se. I na wongu-ize za a kaŋ i g'i bana, aru zenber waranka (20.000) Siiri borey ra kaŋ goo Bet-Rehob, nda Siiri borey ra kaŋ goo Soba, nda aru zenber foo (1.000) Maaka kokoyoo do, nda aru zenber woy cindi hinka (12.000) kaŋ goo Tob. ⁷ Waatoo kaŋ Dawda maar'a, a na Žowab sanba i ga nda wongu-ize jamaa kul kaŋ ti wongaariyaŋ. ⁸ Amoŋ borey fatta ka koy wongu. I na ngi boŋ marga wongoo se Raba koyraa miŋoo ga. Siiri borey mo kaŋ goo Soba nda Rehob koyrawey ra nda wey kaŋ goo Tob nda Maaka koyrawey ra sii kala jere ga hawsaa ra. ⁹ Žowab dii kaŋ nga nka huru yenje hinka game, maanaa jine nda banda. Woo se a na Izirayel wongaarey suuba wongoo se k'i tenjandi Siiri borey. ¹⁰ A na wongu-ize jamaa kaŋ cindi talfi nga armaa Abiŝay ga k'a daŋ i jine. Abiŝay na nga boŋ marga wongoo se Amoŋ borey tenje. ¹¹ Žowab nee Abiŝay se: «Nda Siiri borey gaabi nda agay, waatoo din ma kaa k'ay faaba. Nda Amoŋ gaabi nda ni, ay ga koy ni faaba. ¹² Albarka daŋ ni boŋ ra, ir ma albarka daŋ ir jamaa ra ka wongu ir Koyoo koyrawey se, de mo Abadantaa ma tee haya kaŋ kan a se.» ¹³ Žowab koy jine, nga nda jamaa kaŋ goo a bande ka Siiri borey tangam, Siiri borey zuru a jine. ¹⁴ Waatoo kaŋ Amoŋ borey dii kaŋ Siiri borey zuru, ngi mo zuru hala ngi ma hun Abiŝay ra, i huru koyraa ra. Žowab hun Amoŋ borey wongoo ra, a koy Žerizalem.

¹⁵ Siiri borey dii kaŋ Izirayel borey na ngi kar, i na ngi gaabey marga. ¹⁶ Hadadezer donto Siiri borey do kaŋ goo Efrat isaa kabe faa ga i ma kaa ka wongu. I kaa ka too Helam. Hadadezer wongu-izey jineboraa kaŋ ti Šobak goo jiney ra. ¹⁷ Waatoo kaŋ Dawda duu alhabaroo, a na Izirayel kul marga ka Žurdeŋ isaa deŋ ka kaa Helam. Siiri borey marga ka Dawda tenje k'a tangam. ¹⁸ Amma Siiri borey zuru Izirayel borey jine. Dawda na bari torkakoy zangu iyee (700) nda bari kaarukaw¹ zenber woytaaci (40.000) wii Siiri borey ra. A na Šobak, ngi wongu-izey jineboraa mo kar, a buu no din. ¹⁹ Kokoyey kul kaŋ goo Hadadezer hinoo cire dii kaŋ Izirayel na ngi kar, i na alaafiya daŋ ngi nda Izirayel game, i huru ngi hinoo cire. Siiri borey hunbur, i mana yee koyne ka yadda ka Amoŋ borey faaba wongu ra.

---

¹10.18 bari kaarukaw, hantum fooyaŋ ra nda Taarikey 1na 19.18 ra i mma nee *cee dirakaw*.

Dawda nda Batšeba fillaa

11 ¹Jiiri taagaa ra, waatoo kaŋ kokoyey ga doona ka koy wongu, Dawda na Žowab sanba nda nga borey kaŋ goo a bande nda Izirayel kul i ma Amoj borey halaci ka Raba koyraa wanga k'a daŋ game k'a dii. Dawda hunday cindi Žerizalem.

²Alaasar foo, Dawda tun nga daaroo boŋ ka koy nga kokoy hugoo sooraa boŋ ka yaara-yaara. A goo no din kaŋ a ga woy foo honnay kaŋ goo ma jumay, woyoo ga hanse ka boori. ³Dawda sanba ka woyoo alhabar ceeci. I nee a se: «Eliyam ize woyoo Batšeba no, Uri, Heti boraa wandoo.» ⁴Dawda na boroyaŋ sanba i m'a ceeci kate. Woyoo koy Dawda do. A kani nda a. Woo gar woyoo alaadaa nka ben a ga, a na janaaba jumay. Woo banda ga, a willi nga hugoo do.

⁵Woyoo tee boro hinka, a sanba ka alhabar daŋ Dawda ra ka nee: «Ay tee boro hinka.» ⁶Woo ga, Dawda na boro sanba Žowab do ka nee a se: «Uri, Heti boraa sanba kate ay do.» Žowab na Uri sanba Dawda do. ⁷Uri koy Dawda do. Dawda n'a hãa wala Žowab ga saabu, wala jamaa ga saabu, wala takaa foo ti wongoo takaa. ⁸Woo Banda ga, Dawda nee Uri se: «Koy zunbu ni hugoo do ka hunanzam kayna.» A fatta kokoy hugoo ra, kokoyoo na gomni sanba a se.

⁹Amma Uri kani kokoy hugoo mijoo ga, nga nda nga koyoo borey, a mana koy zunbu nga hugoo do. ¹⁰Dawda duu alhabar kaŋ Uri mana koy zunbu nga hugoo do. Woo ga, Dawda nee Uri se: «Man'ti diray do ra ni hun wala? Macin se mana koy zunbu ni hugoo do?» ¹¹Uri nee Dawda se: «Irkoy sundukoo, nda Izirayel nda Žuda wongu-izey goo tendeyaŋ ra, ay koyoo Žowab nda borey goo ma goru hawsaa ra, de agay, ay ga koy ay do ka ŋaa, ka haŋ, ka kani nda ay wandoo wala? Ay ga žee nda ni hundoo, ay si woo cine tee.» ¹²Dawda nee Uri se: «Cindi ne koyne hõ, suba ay ga ni sallama.» Uri na hanoo din nda subaa tee Žerizalem. ¹³Dawda n'a cee a ma kaa ka ŋaa ka haŋ nga jine, Dawda n'a suwandi. Amma cijinoo ra, Uri fatta, de a kani nga koyoo tamey bande, a mana koy zunbu nga hugoo do.

¹⁴Suba subbaahoo ra, Dawda na bataga hantum k'a noo Uri se a ma koy nda a Žowab se. ¹⁵A nka hantum batagaa ra ka nee: «Uri daŋ wongoo jine, nongoo kaŋ ra wongoo ga koron, de war ma yee a se banda hala i m'a kar, a ma buu.»

Uri, Batšeba kurŋoo buuroo

¹⁶Žowab kaŋ ga koyraa koroši na Uri daŋ wongoo nongoo kaŋ a ga bay kaŋ iberi laalayaŋ goo. ¹⁷Koyraa borey fatta ka koy Žowab nda nga wongu-izey tangam, boroyaŋ buu jamaa ra, Dawda borey ra, Uri, Heti boraa mo buu. ¹⁸Žowab na boro donto kaŋ ma haya kul kaŋ tee wongoo ra alhabaroo tee Dawda se. ¹⁹A na dontokaa yaamar ka nee: «Waati kaŋ n'na wongoo alhabaroo kul filla kokoyoo se ka ben, ²⁰nda kokoyoo futu, de a nee ma ne: «Macin se war hanse ka man koyraa ka wongu? War nka si bay kaŋ i ga kara nda cetaa beenehere? ²¹May ka Yerub-Bešet^m iz'aroo Abimelek wii?ⁿ Man'ti woy ka fufutondi k'a warra nda cetaa beenehero? Man'ti takaa woo nda a buu Tebes? Macin se war man cetaa?» Aywa, ma nee: «Ni tamoo Uri, Heti boraa mo buu.»

²²Dontokaa koy, kaŋ a too Dawda do, hayaa kul kaŋ se Žowab n'a donto a na nga alhabaroo tee a se. ²³Dontokaa nee Dawda se: «Borey din ga hin ir, i nka fatta ka kaa ir ga hawsaa ra, ir n'i gaaray hala koyraa mijoo ga. ²⁴I kara nda cetaa beenehero ni tamey ra, boroyaŋ buu i ra. Ni tamoo Uri, Heti boraa mo buu.» ²⁵Dawda nee dontokaa se: «Nee Žowab se kaŋ binoo masi hun, takuba mma woo wii hõ, a ma affoo wii suba. A ma bine tee ka koyraa tangam, a m'a tuusu.» Ni, ma bine daŋ a ra.

^m11.21 Yerub-Bešet da se i ga nee Yerub-Balkaŋ ti Žedewoŋ, Alkaaley 6.32 ra.

ⁿ11.21 Alkaaley 9.50-54.

²⁶Uri wandoo maa kaŋ nga kurjoo Uri buu, de a na nga kurjoo buuroo hēe.

²⁷Waatoo kaŋ beray goraa ben, Dawda sanba i m'a ceeci a ma kaa ka goro nga do. A tee nga wandoo, a na iz'aru hay a se. Woo kaŋ Dawda n'a tee man'ti kala goy futu Abadantaa jine.

Annabi Nataŋ na Dawda layboo har a se

12¹ Abadantaa na annabi Nataŋ donto Dawda do. Nataŋ koy a do ka nee a se: «Aru hinka kaŋ goo koyraa follokaa ra, affoo ti almankoyini, affaa ti talka. ²Almankoynoo goo nda adabba buuna nda adabba beeri booboyaj. ³Talkaa sii nda haya kul kala feeji woy-ize foo kaŋ a n'a day, a g'a ŋandi, a g'a biiri nga do, nga nda nga iz'arey. Ijaahayaa kaŋ a g'a ŋaa, nga ra a ga feeji-izoo noo, hayaa kaŋ a g'a haŋ ra a ga feeji-izoo noo. Jeroo ga feeji-izoo ga kani. A mma tee a se sanda ize woy. ⁴Naarukaw foo kaa almankoynoo do, a ga baa nga ma yawoo kaŋ kaa nga do yaaray bila nda nga ma too nga adabba buaney wala ibeerey do. A na talkaa feeji woy-izoo dii k'a tee ŋaayan aroo kaŋ kaa a do se.»

⁵Woo ga, Dawda hanse ka futu almankoynoo din ga. A nee Nataŋ se: «Ay ga žee nda Abadantaa kaŋ ga huna maapoo, bora a kaŋ na woo tee ga hima ka wiiyandi. ⁶Haya kaŋ ti feeji woy-izoo, nga cine taaci nda a g'a bana, zama a yadda ka woo cine tee, a mana hinna.» ⁷Nataŋ nee Dawda se: «Aroo din, ni no. Hayaa ne kaŋ Abadantaa, Izirayel Koyoo n'a har, a nee: «Agay ka ni yon hala ma tee Izirayel se kokoy, agay no ka ni kaa Sawul kaboo ra. ⁸Ay na ni noo ni koyoo Sawul hugoo, ay na nga woyey noo ma ne, ay na ni noo Izirayel nda Žuda hugoo borey. Nda woo mana ni wasa, ay ga tonton ma ne. ⁹Macin se n'na Abadantaa šennoo kaynandi ka goy futu tee a jine? N'na Uri, Heti bora a kar ka naŋ Amoŋ borey m'a wii nda takuba, n'na nga wandoo taa k'a tee ni wandoo. ¹⁰Woo maaganda se sohō, abada takuba si mooru ni hugoo, zama n'n'ay kaynandi, n'na Uri, Heti bora a wandoo taa k'a tee ni wandoo.» ¹¹Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, a nee: «Ay ga bone tunandi ma ne ni hugoo hunday ra, ay ga ni wandey zaa ni jine k'i noo ni boro maana se a ga marga nda ni wandey zaari kaaray. ¹²Ni, n'na ni wanoo tee tuguyan ra, amma agay, ay ga woo tee Izirayel kul jine zaari kaaray.»

¹³Dawda nee Nataŋ se: «Ay na zunubu tee Abadantaa ga.» Nataŋ nee Dawda se: «Abadantaa ga ni zunuboo kaa, n'si buu. ¹⁴Amma zama n'na Abadantaa tee yaadaⁿ goyoo woo ra, iz'aroo kaŋ hayandi ga hima ka buu.»

Batšeba izoo buuroo

¹⁵Woo banda ga, Nataŋ willi nga do. Abadantaa na izoo kaŋ Batšeba duu a Dawda se kar. Wirci laala na kaŋandi. ¹⁶Dawda na Irkoy ceeci zankaa se, a meehaw. A koy nga do, a na cijinoo tee a ga kani laboo ra. ¹⁷Nga hugoo boro beerey hanse k'a wiri a ga, a ma tun laboo ra, a mana yadda, de mo a wanji ka ŋaa i bande. ¹⁸Jirbi iyyantoo zankaa buu. Dawda borey hunbur k'a bayrandi kaŋ zankaa buu. I nee: «Nga ne, waatoo kaŋ zankaa ga huna, ir šelaŋ a se, a mana haŋajer ir se, taka foo nda ir ga hin ka nee a se: «Zankaa buu». A ga nga boŋ maray.» ¹⁹Dawda maate kaŋ nga borey goo ma ŋuunuŋuunu cere game, a faham kaŋ zankaa ka buu. Dawda nee nga borey se: «Zankaa nka buu?» I nee a se: «A buu.» ²⁰Woo banda ga, Dawda tun laboo ra. A pumay, a yon, a na bankaaray barmay. A koy Abadantaa *hugoo do ka sujudu. Kaŋ a willi nga hugoo do, a nee kaŋ i ma ŋaayan gorandi nga se, a ŋaa. ²¹Nga borey nee a se: «Macin ti woo kaŋ n'g'a tee? Waatoo kaŋ zankaa ga huna, n'ga meehaw, n'ga hēe a se, sohō kaŋ zankaa buu, ni tun, ni ŋaa.» ²²A nee: «Waatoo kaŋ zankaa ga huna, ay ga meehaw, ay ga hēe, zama ya mma nee ay boŋ se: «May no ma bay wala Abadantaa si hinna ay ga, zankaa ma huna?» ²³Sohō kaŋ a buu, macin se ay ga meehaw koyne? Ya mma hin ka kate a koyne wala? Agay no ma koy a gar, nga, a si yee kate.»

Sulaymaana hayyanoo

²⁴ Dawda na nga wandoo Batšeba binoo yaynandi, a koy a do, a marga nda a. A na iz'aru daɗ aduɗɗa ra kaɗ a na maɗɗoo daɗ Sulaymaana. Abadantaa baa Sulaymaana. ²⁵ Irkoy na annabi Nataɗ donto a ma zankaa maɗɗoo daɗ Yedidiya (maanaa «Abadantaa baakaa») takaa kaɗ nda Abadantaa ga baa Sulaymaana maaganda se.

Izirayel borey na Raba koyraa dii

(Taarikey 1na 20.1–3)

²⁶ Žowab na Raba, Amoɗ borey koyraa tangam, a na kokoyoo koyraa dii. ²⁷ Žowab na dontokawyaɗ sanba Dawda do ka nee: «Ay na Raba tangam, ay na koyraa nongoo kaɗ ra hari goo mo dii. ²⁸ Sohō ni jamaa jeroo marga, ma koyraa wanga k'a daɗ game k'a dii, nda man'ti woo, nda ay n'a dii, ay maɗɗoo no ma jer ka harandi.» ²⁹ Dawda na jamaa kul marga ka koy Raba wongu, a n'a tangam k'a dii. ³⁰ A na Amoɗ borey kokoyoo kokoy fuulaa kaɗ teendi nda wura kaa boɗoo ra, nga tiɗaa bisa kilo waranza (30), tondi hiiri hay šenda goo a ga. I n'a daɗ Dawda boɗoo ra. A duu *alganiima beeri koyraa ra. ³¹ Haya kaɗ ti jamaa kaɗ goo koyraa ra, a n'i kaataray. A koy i daɗ waazibi goyyaɗ ra, tuuri dunbuyan, nda tondi hoyyan, nda tuuri zafayan, nda feraw karyan. A na takaa follokaa tee Amoɗ borey koyrawey kul se. Woo banda ga, Dawda nda nga jamaa kul willi Žerizalem.

Amnoŋ nda Tamar fillaa

13¹ Hayey kaŋ tee banda ga, woo gar Dawda iz'aroo Absalom goo nda woyme kaŋ ga boori, maapnoo ti Tamar, Dawda iz'aroo Amnoŋ ga bag'a. ² Amnoŋ zalba hala nongu kaŋ ra a na nga boŋ wircandi nga woymaa Tamar sabbu se, zama a si aru bay, a ga ũendi Amnoŋ se a ma man a. ³ Amnoŋ goo nda cere kaŋ se i ga nee Žonadab, Žonadab woo man'ti kala Dawda armaa Šimeya iz'aroo. Žonadab man'ti kala aru kaŋ ga hanse ka caram. ⁴ A nee Amnoŋ se: «Macin se zaari kul ni mma ben ka koy, ni, kokoy-ize? N'si hayaa har ya ne?» Amnoŋ nee a se: «Ya mma baa Tamar, ag'armaa Absalom woymaa.» ⁵ Žonadab nee a se: «Kani, ma ni boŋ tee wircikoyi. Nda ni baabaa kaa ka ni guna, ma nee a se: «Ay g'a wiri ni ga, ay woymaa Tamar ma kaa k'ay noo ŋaayan. A ma ŋaahayaa hina ay jine hala ya dii a, de a m'a noo ya ne nda nga kaboo ra k'a ŋaa.»

⁶ Amnoŋ kani, a na nga boŋ tee wircikoyi. Kokoyoo kaa k'a guna, Amnoŋ nee kokoyoo se: «Ay g'a wiri ni ga, ay woymaa Tamar ma kaa ka furme hinka tee ay jine, de a m'a noo ya ne nda nga kaboo.» ⁷ Dawda daŋ i ma koy Tamar do ka nee a se: «Ay g'a wiri ni ga, ma koy ni armaa Amnoŋ do, ma ŋaayan hanse a se.» ⁸ Tamar koy nga armaa Amnoŋ do kaŋ goo ma kani. A na farin hamni zaa k'a loobu, a n'a hanse k'a tee furmeyar jinoo ra. ⁹ A na poloo zaa ka ŋaahayaa gorandi Amnoŋ jine. Amma Amnoŋ wanji ka ŋaa. A nee: «Wa borey kul fattandi ay do.» Borey kul fatta a do. ¹⁰ Amnoŋ nee Tamar se: «Kate ya ne ŋaahayaa hugu-izoo ra m'a noo ya ne nda ni kaboo.» Tamar na furmewey zaa kaŋ a n'i tee, a kate ey nga armaa Amnoŋ se hugu-izoo ra. ¹¹ Waatoo kaŋ a kate ey a se hala a ma ŋaa, Amnoŋ n'a tifi ka nee: «Kaa ka kani ay bande, ay woymaa!» ¹² Tamar nee a se: «Kalaa, ag'armaa, masi kaŋ ay ga, zama woo si teendi Izirayel ra, masi saamataraa woo tee! ¹³ Man ra ay ga koy nda ay haawoo? De ni, n'ga tee sanda saama Izirayel ra. Sohõ ay g'a wiri ni ga, ũelaŋ kokoyoo se, a si wanji k'ay noo ma ne!» ¹⁴ Amma a wanji ka haŋajer a se. A gaabi nda Tamar, a kaŋ a ga. A kani nda a.

¹⁵ Woo banda ga, Amnoŋ hanse ka konna Tamar. Konnaroo kaŋ a n'a tee a se bisa bajoo kaŋ a bay k'a tee a se. Amnoŋ nee a se: «Tun ka koy.» ¹⁶ A nee a se: «N'ga yee ka goy futu tee nda n'n'ay gaaray.» Amma a wanji ka haŋajer a se. ¹⁷ A na nga tamoo kaŋ goo a cire cee ka nee a se: «Woyoo woo gaaray k'a kaataray, ma hugoo mijoo kufal.» ¹⁸ Darbay caarante goo jindoo ra, zama woo ti darbaa kaŋ kokoyoo ize woyey kaŋ si aru bay g'a daŋ. Amnoŋ tamoo n'a gaaray k'a kaataray, a na hugoo mijoo kufal. ¹⁹ Tamar na boosu doori nga boŋoo boŋ, a na darbay caarantaa kaŋ goo jindoo ra kottu. A na nga kaboo deke nga boŋoo ga ka yooyo ka koy. ²⁰ Nga armaa Absalom nee a se: «Ni armaa Amnoŋ nka kani nda ni wala? Sohõ ay woymaa, dangay, ni armaa no. Masi alhuzun zaa hayaa woo se.» Tamar furandi, a goro nga armaa Absalom do. ²¹ Kokoyoo maa hayaa kul kaŋ tee, a hanse ka futu. ²² Absalom mana haya kul har Amnoŋ se ifutu wala ihenna ra. Amma Absalom konna Amnoŋ, zama a kaŋ nga woymaa Tamar ga.

Absalom daŋ i ma Amnoŋ wii

²³ Jiiri hinka banda ga, waatoo kaŋ Absalom almaney kosukey kaa Bal-Hasor kaŋ goo Efrayim jere, Absalom na kokoyoo iz'arey kul cee hoyandi ra. ²⁴ Absalom koy kokoyoo do ka nee a se: «Alman kosukey goo agay, ni tamoo do, ay g'a wiri ni ga, kokoyoo, ma kaa, ni nda ni tamey, ay bande.» ²⁵ Kokoyoo nee Absalom se: «Kalaa, ay izoo, ay g'a wiri ni ga, ir kul si koy, ir ga tee ni ga jeraw.» Absalom n'a ũendandi a ga, amma kokoyoo mana yadda koyyanoo ga, a gaara a se. ²⁶ Absalom nee: «Nda n'si baa ma koy, adiũi naŋ ag'armaa Amnoŋ hunday ma koy ir bande.» Kokoyoo nee a se: «Macin se n'ga baa a ma koy ni bande?» ²⁷ Absalom ũendandi, kokoyoo naŋ Amnoŋ

ma koy, nga nda kokoyoo iz'arey kul. ²⁸ Absalom na nga tamey yaamar ka nee: «Wa guna, ay g'a wiri war ga, waati kaŋ Amnoŋ binoo hanse ka kan *alaneb hari mooraa sabbu se, de ay ga nee war se: «Wa Amnoŋ kar», waatoo din war m'a wii. War masi hunbur, man'ti agay ka war yaamar wala? War ma albarka daŋ war boŋ ra, war ma gaabandi.» ²⁹ Absalom tamey na Amnoŋ tee sanda takaa kaŋ nda Absalom n'i yaamar. Woo banda ga, kokoyoo iz'arey cindey, affoo kul žigi nga lanbaanaa ga ka zuru.

³⁰ I goo fonda a ra kaŋ alhabar kaa Dawda do kaŋ nee kaŋ Absalom na kokoyoo iz'arey kul wii. Ba affoo mana cindi. ³¹ Kokoyoo tun, a na nga bankaarawey kottu, a kani laboo ra, nga borey kul kaa a jere, ngi bankaarawey kottu. ³² Dawda armaa Œimeya iz'aroo Œonadab na Œennoo zaa ka nee: «Ay koyoo, masi nee kaŋ i na soogey kul kaŋ ti kokoyoo iz'arey wii. Amnoŋ hinne ka buu. Woo haya no kaŋ Absalom n'a kayandi za hanoo kaŋ Amnoŋ kaŋ nga woymaa Tamar ga. ³³ Sohō ay koyoo, ay kokoyoo, masi alhuzun zaa hayaa woo se ka hongu kaŋ kokoyoo iz'arey kul ka buu, Amnoŋ hinne ka buu, ³⁴ Absalom zuru.» Aru sooga kaŋ ti lakkalkaa na nga boŋoo jer, de a ga dii kaŋ alžama beeri goo ma kaa nda banda fonda, tondi hondoo jere. ³⁵ Œonadab nee kokoyoo se: «Nga ne, kokoyoo iz'arey no ma kaa. Woo kaŋ ni tamoo n'a har ma ne da no.» ³⁶ A mma Œelaŋ ka ben kaŋ kokoyoo iz'arey kaa. I na jinde jer ka hanse ka hēe, kokoyoo nda nga borey kul mo ga hēe ka booro.

³⁷ Absalom zuru, a koy GeŒur ganda kokoyoo do kaŋ ti Talmay[¶], Amnihud iz'aroo. Zaari kul Dawda ga nga iz'aroo buuyanoo hēe. ³⁸ Absalom kaŋ zuru ka koy GeŒur cindi no din jiiri hinza. ³⁹ Kokoyoo Dawda fay nda ka Absalom ceeci, zama binoo yay Amnoŋ buuroo here.

[¶]13.37 Talmay man'ti kala Absalom kaagaa, maanaa ŋaŋoo baabaa, zamnaa 3.3.

Absalom yeeyanoo Žerizalem

14¹ Seruya iz'aroo Žowab bay kaŋ kokoyoo binoo zunbu Absalom here. ² A daŋ wiri ni ga, ni boŋ tee sanda boro kaŋ goo ma buuyan hēe, beray bankaarayyaŋ daŋ, masi yon, tee sanda woy kaŋ ga buuyan hēe za gayyan. ³ Ma koy kokoyoo do, ma ūennoo har a se kaŋ ay g'a har ma ne.» Žowab na hayaa har a se kaŋ a ga hima k'a har. ⁴ Tekowa woyoo koy ūelaŋ kokoyoo se. A kaŋ nga ndumoo ga ka gunguma, a nee: «Kokoyoo, ay hallasi.» ⁵ Kokoyoo nee a se: «Macin ka tee?» A nee: «He, ay man'ti kala woy kaŋ kurŋoo buu, ay kurŋoo buu. ⁶ Iz'aru hinka ka cindi ni koŋŋaa se, i yenje hawsaa ra, boro kul sii no k'i fay, affoo na affaa kar k'a wii. ⁷ Woo se ay kurŋoo alaayan beeroo kul tun ay ga ka nee: «Ir noo boraa kaŋ na nga armaa wii, ir g'a wii, nga armaa hundoo kaŋ a n'a kaa maaganda, nga kaŋ ti tubukaa, ir g'a derandi.» Woo ra i ga jitoo derandi kaŋ cindi ya ne, maa si cindi ay kurŋoo se, hayyan si cindi a se laboo ga.»

⁸ Kokoyoo nee woyoo se: «Koy ni hine ni hugoo do. Ay ga yaamar noo borey se ni ūennoo here.» ⁹ Tekowa woyoo nee kokoyoo se: «He ay koyoo, ay kokoyoo, layboo ma kaŋ agay nda ay baabaa hugoo borey ga. Ma henan, ni nda ni kokoytaraa.»

¹⁰ Kokoyoo nee: «Nda boro ūelaŋ ma ne, kate ya ne boraa, a si yee ka too ni do.»

¹¹ Woyoo nee: «Ay g'a wiri ni ga, kokoyoo, ma hongu Abadantaa, ni Koyoo, hala kuroo faasakaa masi tonton hasaraa ga, i mas'ay izoo derandi.» Kokoyoo nee: «Ay ga ūee nda Abadantaa kaŋ ga huna maŋŋoo, ba ni izoo hinbiri foo si kaŋ laboo ra.»

¹² Woyoo nee: «Ay g'a wiri ni ga, naŋ ya ūenni folloku har ay koyoo, ay kokoyoo se.» A nee: «ūelaŋ.» ¹³ Woyoo nee: «Macin se n'ga takaa woo tee Irkoy jamaa se? ūennoo kaŋ kokoyoo n'a har sohō da ga kate kokoyoo ma tooje nda a mana daŋ boraa kaŋ a n'a gaaray ma willi kate. ¹⁴ ūikka sii ir ga buu, sanda takaa kaŋ nda hari kaŋ mun laboo ga si kuunandi. Irkoy si baa nga ma hundi kaa, amma a nka dabari tee kaŋ ra boro kaŋ i n'a gaaray k'a moorandi nga, ma yee kate nga ga. ¹⁵ Sohō ay kaa ka ūennoo woo har kokoyoo, ay koyoo se, zama jamaa n'ay hunburandi. Woo se ni koŋŋaa nee: «Ay ga ūelaŋ kokoyoo se. A ga hin ka tee kokoyoo ma yadda ka hayaa tee kaŋ agay nga koŋŋaa g'a har a se. ¹⁶ Kokoyoo ma haŋajer ya ne ka nga koŋŋaa hallasi boraa kaboo ra kaŋ ga baa nga ma agay nda ay iz'aroo derandi k'ay kaa Irkoy tuboo ra.» ¹⁷ Ni koŋŋaa nee: «Ay kokoyoo ūennoo m'ay binoo yaynandi. Zama ay koyoo, ay kokoyoo ga hima sanda Irkoy almalayka ka dii haya kaŋ ti ihenna nda ilaala.» Yala Abadantaa, ni Koyoo ma bara ni bande.» ¹⁸ Kokoyoo zaabi ka nee woyoo se: «Ay ga ni hāa nda haya foo. Masi haya kul tugu ya ne.» Woyoo nee: «Ay g'a wiri ni ga, ūelaŋ, ay koyoo, ay kokoyoo.» ¹⁹ Kokoyoo nee: «Hayaa woo kul, Žowab kaboo sii a ra wala?» Woyoo nee: «Ay koyoo, ay kokoyoo, ay ga ūee nda ni hundoo, woo kaŋ ay koyoo, ay kokoyoo n'a har, cimi no, ay si hin ka ni kakaw nongu kul here. Cimi no, ni tamoo Žowab k'ay sanba hayaa woo ra. Nga no ka ūenney wey kul daŋ ni koŋŋaa miŋŋoo ra. ²⁰ Ni tamoo Žowab ka woo tee hala hayey takawey ma barmay. Amma ay koyoo lakkaloo ga boori ni mma nee Irkoy almalayka wanoo, haya kul kaŋ ga tee laboo ga, a g'a kul bay.»

²¹ Kokoyoo nee Žowab se: «Ay kayandi ka hayaa tee kaŋ n'n'a har, koy arwasoo Absalom willandi kate.» ²² Žowab na nga ndumoo sinji laboo ra ka gunguma, a gaara kokoyoo se. Woo banda ga, Žowab nee: «Hō ni tamoo bay kaŋ n'na alhormo tee nga se, ay koyoo, ay kokoyoo, zama kokoyoo na hayaa tee kaŋ nga tamoo n'a ceeci.»

²³ Žowab tun ka koy Geūur ka kate Absalom Žerizalem. ²⁴ Amma kokoyoo nee: «Absalom ma koy nga do, a masi kaa ay do.» Woo ga, Absalom koy nga do, a mana kaa kokoyoo do.

Kokoyoo yadda Absalom ma kaa nga do

²⁵ Boro sii Izirayel ra kaɗ ga too Absalom booriyan ra, a ga kan borey se. Za ceetaamoo hala boɗoo laybu kul sii a ga. ²⁶ Jiiri kul benantaa ga, a ga nga boɗoo cebu, zama hinbiroo mma hanse ka tiɗ se. Kaɗ a cebu, nga boɗ hinbiroo bisa kilo hinka, ka sawa nda kokoyoo neeši-roo takaa. ²⁷ Absalom duu iz'aru hinza nda ize woy foo kaɗ maɗoo ti Tamar, a tee woy kaɗ ga boori.

²⁸ Absalom goro Žerizalem jiiri hinka bila nda a ma koy kokoyoo do. ²⁹ Absalom sanba ka nee Žowab se kaɗ a ma koy donto nga se kokoyoo do, amma Žowab mana baa nga ma koy a do. A yee ka sanba a se cee hinkantoo, amma Žowab mana yadda ka kaa. ³⁰ Absalom nee nga tamey se: «Wa guna, Žowab faaroo goo ay wanoo jere, *orž goo a ra, wa koy nuune daɗ a ra.» Absalom tamey na nuune daɗ faaroo ra. ³¹ Žowab tun ka koy Absalom do, a nee a se: «Macin se ni tamey na nuune daɗ ay faaroo ra?» ³² Absalom nee Žowab se: «Ya nka sanba ma ne ka nee: «Kaa ne, ay ga ni donto ma koy nee kokoyoo se agay ka nee: «Macin se ay ga yee ka kaa ka hun Gešur? A baa ya ne ya goro no din hala hō.»» Sohō ay ga baa ya koy kokoyoo do, nda laybu goo ay ga, a m'ay wii.» ³³ Žowab koy kokoyoo do ka woo har a se. Woo banda ga, a ciya Absalom se kaɗ koy kokoyoo do ka gunguma, ka nga ndumoo sinji laboo ra kokoyoo jine. Kokoyoo na Absalom summu.

Absalom ceeci nga ma tee kokoy

15¹ Hayey din banda ga, Absalom na bari torka foo ceeci nga boŋ se, nda bariyaŋ, nda aru woyguu (50) kaŋ g'a lakkal ka zuru jinoo ra. ² A tun subbaahi biya ka kay fonda a jesoo ga kaŋ ga koy koyraa mipoo do, waati kul kaŋ boro kaŋ huru cere hooyan ra goo ma koy kokoyoo do a ma ciiti dunbu nga se, Absalom ga bora a cee k'a hāa wala koyra foo boro no. Nda bora a nee kaŋ Izirayel alkabiila filaana ra nga ga hun, ³ Absalom ga nee a se: «Guna, ni ŋennoo ga boori, ni goo nda cimi, amma boro kul si haŋajer ma ne kokoyoo do.» ⁴ Absalom ga nee koyne: «Nda a gar alkaali ti agay ganda a, boro kul kaŋ huru cere hooyan ra wala a ga nga hayaa ceeci, de a kaa ay do, ay ga ciiti a se.» ⁵ Waati kaŋ boro man a ka gunguma a se jinoo ra, a mma nga kaboo ŋerre bora a se, ka bora a dii, a g'a summu.

⁶ Takaa woo no Absalom g'a tee Izirayel borey kul se kaŋ ga koy kokoyoo do ciitiyan se. Takaa woo nda Absalom na Izirayel borey biney bere.

⁷ Jiiri taaci^o banda ga, Absalom nee kokoyoo se: «Ay g'a wiri ni ga, naŋ ya koy Hebroŋ, hala ya meefuroo kaa kaŋ ay n'a zaa Abadantaa se. ⁸ Zama agay, ni tamoo, ya nka meefur zaa waatoo kaŋ ay goro Geŋur kaŋ goo Siiri. Ay nee: «Nda hakiika, Abadantaa n'ay ka yee kate Žerizalem, ay ga sargari kaa a se.» ⁹ Kokoyoo nee a se: «Koy nda baani.» Absalom tun ka koy Hebroŋ.

¹⁰ Absalom na boroyaŋ sanba nda ceeniine-diray Izirayel alkabiilawey kul ra ka nee i se: «Nda war maa hilloo jindoo, war ma nee: «Absalom tee kokoy Hebroŋ.»

¹¹ Žerizalem boro zangu hinka (200) kaŋ ciyandi koy Absalom bande. I hanga Absalom nda bine hennay, bila nda i ma nga anniya a bay.

¹² Waatoo kaŋ Absalom ga sargarey kaa, a sanba Gilo koyraa ra ka Ahitofel, Gilo bora a kaŋ ti Dawda hoyraykaw ceeci a ma kaa. Absalom hawandifutaa duu gaabi, jamaa kaŋ ga hanga a mma koy de i ga tonton.

Dawda zuru ka hun Žerizalem

¹³ Boro kaa ka nee Dawda se: «Izirayel borey biney hanga Absalom.» ¹⁴ Dawda nee nga tamey kul kaŋ goo a bande Žerizalem se: «Ir ma zuru, nda man'ti woo, ir si hallasi Absalom ra. War ma koy tanba, nda man'ti woo, a ga cahā ka kaa ir ga ka bone k'ir kar, ka koyraa wii nda takuba.» ¹⁵ Kokoyoo borey nee a se: «Kokoyoo, haya kul kaŋ n'n'a kayandi, ir goo ni bande.»

¹⁶ Kokoyoo fatta, nga hugoo borey kul hanga a. A na *wahay woy (10) naŋ no din kaŋ ma nga hugoo lakkal. ¹⁷ Kokoyoo fatta, jamaa kul hanga a. I koy kay koyraa hugu kokorantaa do. ¹⁸ Nga borey kul goo ma dira a bande, nda mo Keret borey, nda Pelet borey kul. Gat aru zangu iddu (600) kaŋ hanga a ka hun Gat garšiiši ka bisa kokoyoo jine. ¹⁹ Kokoyoo nee Gat bora a Ittay se: «Macin se ni mo ga hanga ir bande? Willi ka koy kokoy taagaa do, zama yaw ti ni ne ra kaŋ hun ganda tana ra ka kaa ka goro ne. ²⁰ Mana gay kaŋ ni kaa ne ra, ay si hin ka naŋ ma zuru ir bande, zama agay hunday si bay nongu kaŋ ra ay goo ma koy. Willi ka yee kate nda ni armyey. Irkoy borohennataraa nda nga laadirtaraa ma cindi ni bande.» ²¹ Amma Ittay na kokoyoo zaabi ka nee: «Ay ga žee nda Abadantaa kaŋ ga huna maapoo nda ay koyoo, ay kokoyoo maapoo, nongu kul kaŋ ra ay koyoo, ay kokoyoo koy, ni tamoo mo ga koy no din, nda buuyan no, agay mo ga buu, nda hunayan no, agay mo ga huna.»

²² Dawda nee Ittay se: «Adiši bisa ka koy ir jine.» Gat bora a Ittay bisa ka huru Dawda jine, nga nda nga borey kul, nda ngi zankey kaŋ goo a bande. ²³ Waatoo kaŋ jamaa ga bisa, borey ga jinde jer ka hēe. Kokoyoo koy bisa nda Sedoronŋ gooroo, jamaa kul bisa a bande, i na saajoo fonda a zaa. ²⁴ *Sargari juwalkaa Sadok mo goo

^o15.7 Jiiri taaci, hantum fooyaŋ ga nee Jiiri woytaaci (40).

no din, *Lewi borey goo a bande kaŋ ga Irkoy *amaanaa sundukoo zaa. I koy Irkoy sundukoo gorandi. Abiyatar na sargari kaa ka koy hala waatoo kaŋ jamaa kul bisa ka hun koyraa ra. ²⁵ Kokoyoo nee Sadok se: «Irkoy amaanaa sundukoo willi koyraa ra. Nda Abadantaa na alhormo tee ya ne, a ga naŋ ya yee kate ka dii a koyne nda nga nongu henanantaa. ²⁶ Amma nda Abadantaa nee ya ne kaŋ nga si baa agay, aywa, a ma haya tee ya ne kaŋ kan a se.» ²⁷ Kokoyoo nee sargari juwalkaa Sadok se: «Ni faham wala?^p Willi koyraa ra nda baani, war nda war iz'aru hinkaa, ni nda ni iz'aroo Ahimas nda Abiyatar iz'aroo Žonataŋ. ²⁸ Agay, ay ga cindi saajoo ganganoo ra hala waati kaŋ ay duu alhabar kaŋ hun war do.» ²⁹ I n'a tee nda takaa din da, Sadok nda Abiyatar na Irkoy sundukoo willi Žerizalem, i cindi no din.

Dawda na Hušay sanba a ma Absalom monno

³⁰ Dawda ga žigi *Zaytuŋaŋey tondi hondoo ga, a ga hēe, boŋoo ga guma, cee kooney no. Alžamaa kul kaŋ goo a bande, affoo kul mo boŋoo ga guma, ŋgi mo ga žigi i ga hēe. ³¹ Boro kaa ka nee Dawda se: «Ahitofel goo borey ra kaŋ hanga Absalom ka hawandifutaa tee.» Dawda nee: «Abadantaa, ay g'a ŋaaray ni ga, ma Ahitofel hoyraa tee šenni kaŋ sii nda addalil.» ³² Waatoo kaŋ Dawda koy too tondi hondoo boŋoo ga, nongoo kaŋ ra borey ga sujudu Irkoy se, Arki boraa Hušay na Dawda kubay. Hušay bankaaraa kottu, boŋoo kul ti labu. ³³ Dawda nee a se: «Nda ni hanga agay, n'ga tee ya ne jeraw. ³⁴ Nda a gar ni nka yee koyraa ra ka koy nee Absalom se: «Kokoyoo, ay ga tee ma ne tam, cee jinaa ni baabaa tamoo ti agay, amma sohō ni se ay ga tee tam.» Woo ra hoyraa kaŋ Ahitofel g'a noo Absalom se ay here, n'g'a hasara. ³⁵ *Sargari juwalkey Sadok nda Abiyatar goo no din ni bande. Haya kul kaŋ ni maar'a kokoyoo hugoo ra, ma koy a har i se. ³⁶ Ŋgi iz'aru hinkaa goo no din i bande kaŋ ti Sadok iz'aroo Ahimas nda Abiyatar iz'aroo Žonataŋ. Haya kul kaŋ war maar'a, war ma Ahimas nda Žonataŋ sanba ka alhabar daŋ ay ra.» ³⁷ Dawda ceroo Hušay koy Žerizalem, alwaatoo din da no Absalom ga huru Žerizalem.

Siba koy ŋaayan noo Dawda nda nga borey se

16¹ Dawda nka bisa kayna tondi hondoo boŋoo ga kaŋ Mefibošet tamoo Siba kaa k'a kubay nda farka hinka kaŋ a n'i hanse kaaruyan se kaŋyaŋ boŋ takula zangu hinka (200) goo, nda *alaneb-ize koga gabante zangu (100), nda tuuri-ize zangu (100), nda alaneb hari moora hunbar foo. ² Kokoyoo nee Siba se: «Macin no n'g'a tee hayey wey se?» Siba nee: «Farkey man'ti kala kokoyoo alaayaney kaarumaa, takulawey nda tuuri-izey ti soogey ŋaahayaa, boro kaŋ dira saajoo ra ka fara ga alaneb hari haŋ ka nga jawoo kaa.» ³ Kokoyoo nee: «Man ni koyoo iz'aroo?» Siba nee kokoyoo se: «A cindi Žerizalem, zama a nee kaŋ Izirayel hugoo borey ga nga baabaa laamaa yeeti nga se hō.» ⁴ Kokoyoo nee Siba se: «Haya kul kaŋ ti Mefibošet wane tee ni wane.» Siba nee: «Ay ga gunguma ma ne, ay koyoo, ay kokoyoo, yala ma alhormo tee ya ne.»

Šimeyi na Dawda danga

⁵ Waatoo kaŋ kokoyoo Dawda too hala Bahurim, Sawul hugoo boro foo hun koyraa ra ka kaa. Maapoo ti Šimeyi, Gera iz'aru no. A fatta ka danga. ⁶ A na Dawda nda borey kaŋ goo a bande warra nda tondi, ka gar jamaa kul nda wongaarey kul goo ma dira Dawda kabe gumaa nda iwaawaa ga. ⁷ Šimeyi ga danga ka nee: «Koy, koy boro wiikaa, boro yaadaa!» ⁸ Abadantaa na Sawul hugoo borey kaŋ n'n'i wii ka goro dogey ra laamaa ra alhakoo kul kaa ni ra. Abadantaa na kokoyotaraa noo ni iz'aroo Absalom se. Sohō ni ne bone ra, zama ni man'ti kala boro wiikaw.» ⁹ Woo ga, Seruya iz'aroo Abišay nee kokoyoo se: «Macin se ir ga naŋ hanši bukaa woo g'ir kokoyoo danga? Ay naŋ ya koy boŋoo kaa jindoo ga.» ¹⁰ Kokoyoo nee: «Macin no ay n'a hasara war se, Seruya iz'arey? Nda a g'ay danga, a ga hin ka tee Abadantaa ka nee a se: «Dawda danga», may no ma hin ka nee a se: «Macin se n'ga woo tee?» ¹¹ Dawda nee Abišay nda nga borey kul se: «Ay iz'aroo kaŋ ay n'a hay ga ceeci nga m'ay hundoo kaa, soko Benžameŋ bora a woo. Wa naŋ a ma wowa, zama Abadantaa k'a har a se. ¹² A ga hin ka tee Abadantaa m'ay torraa guna ka dangayaney barmay k'i tee ya ne gomni hō.»

¹³ Dawda nda nga borey na ngi fondaa zaa ka koy. Waati follokaa ra, Šimeyi goo a se beene a ga dira tondi hondoo caraa ga a ga wowa, a ga tondi warra, a ga labu warra. ¹⁴ Kokoyoo nda jamaa kul kaŋ goo a bande too kate Žurdeŋ isaa do, i fara. No din ra i hin ka hunanzam.

Hušay kara Absalom ga

¹⁵ Absalom nda jamaa kul, Izirayel borey kul huru Žerizalem koyraa ra. Ahitofel mo goo a bande. ¹⁶ Waatoo kaŋ Dawda ceroo, Arki bora a Hušay too Absalom jere, Hušay nee Absalom se: «Kokoyoo kaboo ma gay a ra, kokoyoo kaboo ma gay a ra!» ¹⁷ Absalom nee Hušay se: «Ni laadirtaraa ti woo ni ceroo se wala? Macin se mana hanga ni ceroo?» ¹⁸ Hušay nee Absalom se: «Kalaa, kalaa! Bora a kaŋ Abadantaa, nda jamaa, nda Izirayel borey n'a suuba, bora a din bande ay goo, nga bande ay ga cindi. ¹⁹ Koyne mo may se ay ga tee tam? Man'ti nga iz'aroo se wala? Takaa kaŋ nda ay alhaadimay ni baabaa se, nga nda ay ga alhaadimay ni mo se.»

Absalom marga nda nga baabaa wahayey

²⁰ Absalom nee Ahitofel se: «Wa ir hoyray nda haya kaŋ ir ga hima k'a tee.» ²¹ Ahitofel nee Absalom se: «Ni baabaa *wahayey kaŋ a n'i naŋ ne i ma nga hugoo lakka, koy marga nda ey. Woo ra Izirayel kul ga bay kaŋ n'na ni boŋ konnandi ni baabaa se. Woo ra borey kaŋ goo ni bande ga duu bine ka cindi ni bande.» ²² I na

hukkum foo cin Absalom se sooro batumaa ra, Absalom koy marga nda nga baabaa wahayey no din Izirayel kul jinoo ra.

²³Alwaatoo din, hoyray kaɗ Ahitofel n'a har ga hima nda Irkoy meeŋenoo hunday. A ma tee Dawda here wala Absalom here, Ahitofel hoyraa kul goo nda alkadar follokaa.

Hušay na Ahitofel hoyraa hasara

17¹ Ahitofel nee Absalom se: «Ay g'a wiri ni ga, naŋ ya aru zenber woy cindi hinka (12.000) suuba ka tun ka koy huru Dawda cewoo ra hō cijinoo hunday. ² Ay ga koy kaŋ a ga ka gar a fara, a dusu, ay g'a dirgasandi, de jamaa kul kaŋ goo a bande ga zuru, ay ga kokoyoo hinne kar. ³ Woo banda ga, ay ga kate jamaa kul ni do. Nda bora a kaŋ n'g'a ceeci buu ka ben, jamaa kul ga yee ni bande. Nda woo teendi, jamaa kul ga duu alaafiya.»

⁴ Šennoo woo kan Absalom nda Izirayel boro beerey se. ⁵ Amma Absalom nee: «Ma Arki bora a Hušay mo cee ka haŋajer nga mo šennoo se.» ⁶ Hušay koy Absalom do. Absalom nee a se: «Ahitofel n'ir noo nga lakkaloo. Woo kaŋ a n'a har, ir m'a tee nda takaa din da wala ir mas'a tee nda takaa din? Ni lakkaloo noo ir se!» ⁷ Hušay nee Absalom se: «Hiino, hoyraa woo kaŋ Ahitofel n'a noo mana boori.» ⁸ Hušay nee koyne: «Ni hunday ga ni baabaa nda nga borey bay. Wongaariyaŋ no. I ga laala, ni mma nee ganjihooga *urs kaŋ izey dere a se saajoo ra. Ni baabaa man'ti kala wongaari beeri, cijin here a si kani jamaa bande. ⁹ Nga ne, sohō n'ga gar a goo ma tugu guusu ra wala tugudoo foo ra. Nda za wongoo šintinoo ga Dawda borey n'ir boroyaŋ wii, borey kul kaŋ ga maar'a ga nee: «Absalom jamaa, boro boobo kaŋ.» ¹⁰ Nda woo teendi, ba ni wongu-izey kul wongaaroo, woo kaŋ ma nee ganjihayla binoo ga hasara, zama Izirayel kul ga bay kaŋ ni baabaa man'ti kala wongaari, boro gaabikoyniyaŋ goo a se. ¹¹ Woo se ay ga ni hoyray kaŋ Izirayel kul ma marga ni bande za Dan hala Ber-Šeba, i ma boobo ni mma nee labutaasi gurunbey kaŋ goo teekoo mijoo ga. Ni hunday ma huru i jine ka koy tangam. ¹² Nongu kul kaŋ ra a goo, ir ga huru cewoo ra ka kaŋ a ga sanda takaa kaŋ nda harandaŋ ga zunbu laboo ga. Nga nda borey kul kaŋ goo a bande, ba affoo si cindi i ra. ¹³ Nda a zuru ka koy koyra kul kaŋ no ra, Izirayel kul ga koy nda karfuyaŋ koyraa din ra, ka nga ferawey cendi nda karfey hala gooroo ra, nongu kaŋ ra ba feraw foo si cindi.»

¹⁴ Absalom nda Izirayel borey kul nee: «Arki bora a Hušay hoyraa baa Ahitofel wanoo.» Abadantaa hunday no ma kayandi ka Ahitofel hoyray boryaa hasara, hala Abadantaa ma bone zumandi Absalom ga.

Dawda koy Žurdeŋ isaa deŋ

¹⁵ Woo banda ga, Hušay koy *sargari juwalkey Sadok nda Abiyatar do. Hayaa kaŋ Ahitofel n'a har Absalom nda Izirayel boro beerey se, nda woo kaŋ nga hunday n'a har, a n'a kul filla sargari juwalkey se. A nee: ¹⁶ «Sohō wa cahā ka dontokaw sanba Dawda do a ma nee a se: «Masi kani saajoo ganganoo ra, ma deŋ hala kokoyoo nda borey kul kaŋ goo a bande masi koy halaci.»

¹⁷ Woo gar Žonataŋ nda Ahimas goo En-Rogel. Konŋa foo koy alhabar daŋ i ra, ngi mo koy alhabaroo too Dawda se, zama i si baa ngi ma huru koyraa ra, borey masi koy dii ngey. ¹⁸ Woo kul, aru sooga foo dii ey, a koy a har Absalom se. Kaŋ ngi boro hinkaa dii woo, i cahā ka koy Bahurim koyraa ra aru foo hugoo ra. Day foo goo aroo hugoo batumaa ra. I zunbu dayoo ra. ¹⁹ Hugoo koyoo wandoo na kunta daaru dayoo mijoo ga ka attam yendi a boŋ hala borey masi šikka. ²⁰ Absalom tamey koy woyoo hugoo do ka nee: «Man Ahimas nda Žonataŋ?» Woyoo nee i se: «I na gooroo haroo deŋ.» I n'i fisi, i mana dii ey, i willi Žerizalem. ²¹ Waatoo kaŋ i koy, ngi boro hinkaa fatta dayoo ra ka koy šennoo har kokoyoo Dawda se. I na hoyraa har Dawda se kaŋ Ahitofel n'a noo Absalom se: «Wa tun ka Žurdeŋ isaa deŋ tanba.» ²² Dawda nda nga jamaa kul tun ka Žurdeŋ isaa deŋ. Hala moo ga boo, ba boro foo mana cindi kaŋ mana deŋ.

²³ Kaṅ Ahitofel dii kaṅ nga hoyraa mana teendi, a na nga farkaa soolu ka koy nga hugoo do nga koyraa ra. A na nga šenni kokorantey har nga hugoo borey se, a na nga boṅ deej ka buu. Takaa woo nda a buu, i n'a sutura nga baabaa *saaraa ra.

Dawda too Mahanayim

²⁴ Woo banda ga, Dawda koy Mahanayim. Woo gar Absalom goo ma Žurdeṅ isaa deṅ, nga nda Izirayel borey kul kaṅ goo a bande. ²⁵ Absalom na Amasa daṅ nga wongu-izey jine Žowab dogoo ra. Amasa man'ti kala aru foo kaṅ maṅṅoo ti Yeter, izoo. Yeter man'ti kala Izirayel boro^r kaṅ nga nda Nahaš^s ize woyoo Abigayel fonay. Abigayel man'ti kala Seruya woyme. Seruya man'ti kala Žowab ṅaa. ²⁶ Izirayel borey nda Absalom koy ngi kaloo gorandi Galad gandaa ra.

²⁷ Waatoo kaṅ Dawda too Mahanayim, Nahaš iz'aroo Sobi kaṅ hun Raba, Amoṅ borey koyraa ra, nda Amiyel iz'aroo Makir kaṅ hun Lo-Dabar, nda Galad bora Barzilay kaṅ hun Rogelim ²⁸ kate daarijiyaṅ, nda jinayyaṅ, nda labu kusuyaṅ, nda alkama, nda *orž, nda farin, nda taasu gurunbu haaganteyaṅ, nda dunguri, nda dunguri dumi, nda haagariyaṅ, ²⁹ nda yuu, nda waahoonu, nda adabba buuna, nda haw waa gašiyaṅ. I kate woo kul Dawda nda jamaa kaṅ goo a bande se hala i ma ṅaa, zama i nka nee ngi boṅ se: «N'ga gar jamaa woo heray, i fara, i jaw saajoo ra.»

^r17.25 *Izirayel boro*, hantum fooyaṅ ga nee *Isimayel boro*, Taarikey 1na 2.17.

^s17.25 *Nahaš*, hantum fooyaṅ ga nee *Yišay*, Taarikey 1na 2.13.

Dawda borey hin Absalom borey

18¹Dawda na jamaa kabu kaŋ goo a bande, boro zenber foo (1.000) kul a na boŋkoyni daŋ a jine, boro zangu (100) kul a na boŋkoyni daŋ a jine. ²A na jamaa zamna zamna hinza k'i sanba, zamna foo a na Žowab daŋ a jine. A na Seruya iz'aroo Abišay, Žowab armaa daŋ zamna foo jine. A na Gat boraa Ittay daŋ zamna hinzantoo jine. Woo banda ga, kokoyoo nee jamaa se: «Agay hunday ga koy war bande.» ³Amma jamaa nee a se: «Kalaa, n'si hima ka koy ir bande, zama nda ir zuru, borey si dii ir, ba nda ir jamaa jere faa buu, borey si dii a. Ni foo ga hima nda sanda ir boro zenber woy (10.000). A ga boori ma goro koyraa ra, zama n'ga hin ka boro sanba k'ir faaba wongoo ra.» ⁴Kokoyoo nee: «Woo kaŋ tee war se, nga no ay g'a tee.» Kokoyoo koy kay koyraa mijoo ga, jamaa ga fatta zangu foo-foo (100) nda zenber foo-foo (1.000) ka koy wongu. ⁵Kokoyoo nee Žowab, nda Abišay, nda Ittay se: «W'a tee ay sabbu se, war ma mossoyaada aru soogaa se kaŋ ti Absalom.» Waatoo kaŋ kokoyoo ga Absalom ŝennoo har boŋkoyney se, jamaa kul ga maa.

⁶Jamaa fatta ka koy saajoo ra ka Izirayel wongu. Wongoo mana teendi kala Efrayim hawsaa tuurey ra. ⁷No din ra Dawda borey hin Izirayel jamaa. Hanoo din, i n'i kar karyan beeri, aru zenber waranka (20.000) no i n'a wii. ⁸Wongoo beeri ka gandaa kul dii. Borey kaŋ buu tuuroo ra boobo nda borey kaŋ takuba n'i wii.

Absalom buuroo

⁹Absalom koy kaŋ Dawda borey ga. Absalom goo lanbaanaa foo boŋ, lanbaanaa koy huru tuuriŋaa beeri foo kaboo cire. Absalom boŋoo kotay tuuroo ra, lanbaanaa zuru ka hun a cire, Absalom deejii beene nda ganda game. ¹⁰Aru foo kaŋ dii woo kaŋ tee, a koy a har Žowab se ka nee: «Ay dii Absalom a ga deejii tuuri beeri foo ra.» ¹¹Žowab nee boraa se kaŋ na alhabaroo tee a se: «Ni dii a, macin se man'a kar a ma buu dogoo din da? Ya ni noo nzorfu kaaray tamma boŋ woy (10) nda wongu-ize gamahaw foo.» ¹²Amma aroo nee Žowab se: «Ba nda n'na nzorfu kaaray tamma boŋ zenber (1.000) daŋ ay kaboo ra, ay kaboo si too kokoyoo iz'aroo do, zama ir maa yaamaroo kaŋ kokoyoo n'a noo ni, nda Abišay, nda Ittay se ka nee: «Wa hawgay ay sabbu se, boro kul masi too aru soogaa do kaŋ ti Absalom.» ¹³Nda ya nka zanba k'a wii, kokoyoo ga bay a ga, ni hunday ma koy kay ya here.» ¹⁴Žowab nee: «Ay s'ay boŋ farandi ka kay ni jine ka haŋajer ma ne.» Ka gar Absalom goo tuuroo ga a ga huna, Žowab na yaaji hinza zaa kaboo ra ka koy Absalom hay nda ey binoo ra. ¹⁵Aru sooga woyaa (10) kaŋ ga Žowab wongu jinawey zaa na Absalom windi k'a kar k'a wii. ¹⁶Žowab na hilli hēenandi ka wongu kayandi, jamaa fay nda ka Izirayel borey gaaray. ¹⁷I na Absalom bukaa zaa k'a warra guusu beeri ra hawsaa ra, i na tondi boobo marga a boŋ. Woo banda ga, Izirayel borey kul zuru ka koy, affoo kul nga do.

¹⁸Waatoo kaŋ Absalom ga huna, a nka tondi kuku kayandi nga boŋ se Kokoyoo gooroo ra, a nka nee nga boŋ se: «Ay sii nda iz'aru kaŋ ga kate ay maapoo ma cindi.» A na nga maapoo daŋ tondi kukoo ga. Woo se hala hō borey ga nee tondoo din se Absalom honganditondoo.

Dawda maa Absalom buuroo

¹⁹*Sargari juwalkaa Sadok iz'aroo Ahimas nee: «Naŋ ya zuru ka koy alhabaroo woo har kokoyoo se kaŋ Abadantaa ciiti a se k'a kaa nga iberey kabey ra.» ²⁰Žowab nee a se: «Hō man'ti ni no ma alhabar hennaa woo toonandi. Han foo n'ga hin ka alhabar henna tana noo, amma hō masi koy alhabaroo woo har, zama kokoyoo iz'aroo ka buu.» ²¹Žowab nee Kuš boro foo se: «Koy hayaa kaŋ ni dii a har kokoyoo se.» Kuš boraa gunguma Žowab jine, nga banda ga, a zuru ka koy. ²²Woo kul banda

ga, Sadok iz'aroo Ahimas yee ka nee Žowab se: «Haya kul kaŋ no, agay mo ga zuru Kuš boraa bande ka koy.» Žowab nee: «Ay izoo, macin se n'ga baa ma zuru? N'si duu alhabaroo woo ra haya kul.»²³ Ahimas nee: «Haya kul kaŋ no, ay ga zuru ka koy.» Žowab nee: «Aywa a boori, koy.» Ahimas zuru ka koy nda Žurdeŋ isaa ganganoo fonda, a na Kuš boraa jin ka too.

²⁴ Woo gar Dawda goo ma goro ganbu hinkaa game. Lakkalkaa žigi cetaa kaŋ koyraa kuubi k'a bere mijoo sooraa boŋ, a na nga boŋoo jer, a ga aru foo honnay kaŋ ga zuru.²⁵ Lakkalkaa kaati k'a har kokoyoo se. Kokoyoo nee: «Nda nga foo no, alhabar henna bara a kone.» Aroo goo ma man kayna-kayna.²⁶ Lakkalkaa ga dii boro tana kaŋ ga zuru ka kaa. A kaati k'a har koyraa mijoo lakkalkaa se ka nee: «Aru tana foo koyne kaŋ goo ma zuru ka kaa.» Kokoyoo nee: «Nga mo alhabar henna no a ga kate a.»²⁷ Lakkalkaa nee: «Ay diyanoo ga, aru jinaa zuru takaa ga hima nda Sadok iz'aroo Ahimas zuru takaa.» Kokoyoo nee: «Boro henna no, alhabar henna no a ga kate a.»

²⁸ Ahimas kaati ka nee kokoyoo se: «Baani ma kaa ni ga.» A na nga ndumoo sinji laboo ra ka gunguma kokoyoo jine ka nee: «Albarka ma bara Abadantaa, ni Koyoo se, zama borey kaŋ tun ay koyoo, ay kokoyoo se, Irkoy n'i daŋ ni kaboo ra.»²⁹ Kokoyoo nee: «Aru soogaa Absalom binde, a ga saabu wala?» Ahimas nee: «Waatoo kaŋ Žowab ga kokoyoo tamey donto, agay nda ni tam tana, ay ga maa hoolo beeri jamaa ra, amma ay si bay haya kaŋ no.»³⁰ Kokoyoo nee: «Kay ne jere ga.» Ahimas kay jere ga ka batu.³¹ Woo banda ga, Kuš boraa kaa, a nee: «Ay koyoo, ay kokoyoo, haŋajer alhabar henna se, hō Abadantaa ciiti ma ne ka ni kaa ni iberey kaŋ tun ma ne kabey ra.»³² Kokoyoo nee Kuš boraa se: «Aru soogaa Absalom binde, a ga saabu wala?» Kuš boraa nee: «Ay koyoo, ay kokoyoo, ni iberey nda borey kul kaŋ tun ni, kokoyoo se kaŋ ngi ma ifutu tee ma ne, i kul ma tee sanda aru soogaa takaa!»

Dawda na nga izoo Absalom buuroo hēe

19¹ Waatoo kaŋ kokoyoo maa Absalom buuroo, a jijiri, a žigi soorohugu-izoo ga kaŋ goo koyraa miŋoo ga ka hēe no din. A ga dira a ga nee: «Ay iz'aroo Absalom, ay iz'aroo, ay iz'aroo Absalom! Nda a gar ba agay ka buu ni dogoo ra, Absalom, ay iz'aroo, ay iz'aroo!»

² Žowab duu alhabar kaŋ nee: «Nga ne, kokoyoo goo binemarayyan ra, a ga Absalom buuroo hēe.» ³ Hanoo din, jamaa zaameyanoo bere ka tee hēeni jamaa kul ra, zama i nka maa borey ga nee: «Kokoyoo binoo maray nga iz'aroo buuroo maaganda.» ⁴ Hanoo din, jamaa huru koyraa ra nda tuguyan, ni mma nee boroyaŋ kaŋ zuru wongoo se, haawi duu ey. ⁵ Kokoyoo na nga ndumoo daabu, a ga jinde jer ka kaati ka nee: «He ay iz'aroo Absalom! Absalom, ay iz'aroo, ay iz'aroo!»

⁶ Žowab koy kokoyoo do hugoo ra ka nee: «N'na ni borey kul haawandi hō, ngi kaŋ na ni hundoo hallasi, i na ni hallasi, i na ni iz'arey nda ni ize woyey hallasi, i na ni wandey hallasi, i na ni *wahayey hallasi. ⁷ N'ga baa borey kaŋ ga konna ni, n'ga konna borey kaŋ ga baa ni, hō ni mma cebe kaŋ boŋkoyney nda borey man'ti baffoo ma ne. Hō ay bay kaŋ nda a gar Absalom nka huna, de ir kul buu, woo ga kan ma ne. ⁸ Sohō tun ka fatta, ma šelaŋ ni borey se hala biney ma kani ni ga. Ay ga žee nda Abadantaa, nda mana fatta, ba wongu-ize foo si cindi ni bande hō cijinoo. De hayaa kaŋ ga duu ni ga laala ka bisa haya futawey kul kaŋ duu ni za ni zankataraa ga hala hō.» ⁹ Woo banda ga, kokoyoo tun ka koy goro koyraa miŋoo ga. Jamaa duu alhabar kaŋ nee: «Nga ne, kokoyoo goo ma goro koyraa miŋoo ga.» Jamaa kul koy kokoyoo do. Woo gar Izirayel wongu-izey kul kaŋ cindi Absalom bande nka zuru ka koy, affoo kul nga do.

Dawda soolu ka yee Žerizalem

¹⁰ Izirayel alkabiilawey kul ra, borey na šennoo cendi ka nee: «Kokoyoo Dawda k'ir kaa ir iberey kabey ra, nga k'ir kaa Filisti borey kabey ra. De sohō, nga no ma gandaa naŋ ka zuru Absalom se. ¹¹ Ka gar Absalom kaŋ ir n'a yon a ma tee ir kokoyoo buu wongoo ra. Sohō macin no ir g'a batu ka kokoyoo yeeti dogoo ra?» ¹² Kokoyoo Dawda donto ka nee *sargari juwalkey Sadok nda Abiyatar se: «Wa šelaŋ Žuda boro beerey se ka nee: «Macin se war ga tee bandakooro kaŋ ga kokoyoo yeeti nga hugoo do ka gar šennoo kaŋ goo Izirayel kul ra too kokoyoo do? ¹³ War man'ti kala ay armey, war man'ti kala ay kuroo nda ay hamoo, macin se war ga tee bandakooro ka kokoyoo yeeti nga dogoo ra?» ¹⁴ War ma nee Amasa mo se: «Man'ti ay kuroo nda ay hamoo ti ni wala? Irkoy ma goy goy ay ga ka tonton a ga, nda mana tee hala abada wongu-izey boŋkoynoo Žowab dogoo ra.» ¹⁵ Dawda na takaa woo da tee ka Žuda borey kul taa, i kul yadda sanda boro folloku. I na boro donto a ma koy nee kokoyoo se: «Yee kate, ni nda ni borey kul.»»

Dawda yaafa Šimeyi se

¹⁶ Kokoyoo na fonda zaa ka willi, a too kate hala Žurdeŋ isaa do. Žuda borey na cere marga Gilgal koyraa ra ka soolu ka kokoyoo kubay k'a faaba a ma deŋ. ¹⁷ Gera iz'aroo Šimeyi kaŋ ti Benžameŋ boro kaŋ ga hun Bahurim cahā ka doo Žuda borey bande ka kokoyoo Dawda kubay. ¹⁸ Benžameŋ boro zenber foo (1.000) goo a bande, nda Siba kaŋ ti Sawul goykaw, nga, nda nga iz'aru woy cindi guwaa (15), nda nga tam warankaa (20). I too kate Žurdeŋ isaa ga za kokoyoo mana too kate. ¹⁹ Deŋandikey deŋ ka koy kokoyoo hugoo borey deŋandi jina nda woo kaŋ ga kan a se. Waatoo kaŋ kokoyoo na Žurdeŋ isaa deŋ, Gera iz'aroo Šimeyi na nga boŋ kaŋandi kokoyoo jine. ²⁰ A nee kokoyoo se: «Ay koyoo mas'ay layboo dii ya ne. Haya laalaa kaŋ ay n'a tee kaŋ agay, ni tamoo n'a tee ma ne, hanoo kaŋ ay koyoo, ay kokoyoo

ga fatta Žerizalem, dirpa a, mas'a dii ni binoo ra. ²¹ Zama hō agay, ni tamoo bay kaŋ ay na zunubu tee. Nga ne, hō agay ti boro jinaa Isufi hugoo borey kul ra kaŋ kaa k'ay koyoo, ay kokoyoo kubay.»

²² Seruya iz'aroo Abišay na šennoo zaa ka nee: «Abadantaa suubantaa kaŋ yonandi, Šimeyi n'a danga, Šimeyi si hima ka wiiyandi wala?» ²³ Amma Dawda nee: «Seruya iz'arey, macin bara war se woo ra? Macin se hō n'ga tee ya ne nkuway? Boro ga hima ka wiiyandi hō Izirayel ra wala? Zama ay ga naanay ka bay kaŋ hō agay ti Izirayel kokoyoo.» ²⁴ Woo banda ga, kokoyoo nee Šimeyi se: «Abada n'si buu.» Kokoyoo n'a žee a se.

Dawda waafaku nda Mefibošet

²⁵ Sawul haamaa Mefibošet mo zunbu ka koy kokoyoo kubay. Za hanoo kaŋ kokoyoo koy hala a yee kate nda baani, Mefibošet mana nga cewey numay, a mana nga kaaboo hanse, a mana nga bankaarawey numay. ²⁶ Waatoo kaŋ a hun Žerizalem ka koy kokoyoo kubay, kokoyoo nee a se: «Mefibošet, macin se mana hanga ay bande?» ²⁷ A nee: «Ay koyoo, ay kokoyoo, ay tamoo k'ay zanba, ka gar agay, ni tamoo nka nee: «Ay g'ay farkaa hanse ka žigi a boŋ ka hanga kokoyoo», zama bongu ti agay. ²⁸ Amma a koy agay, ni tamoo maanoo hasara ay koyoo, ay kokoyoo do. Amma ay koyoo, ay kokoyoo ga hima nda Irkoy almalayka. Woo ra hayaa tee kaŋ ga kan ma ne. ²⁹ Zama hayaa kaŋ ay baabaa hugoo borey kul n'a tee ma ne si hima nda de kala buuyan, ka gar n'n'ay daŋ borey ra kaŋ ga goro ka ŋaa ni bande. Macin ti hayaa kaŋ ay g'a may kokoyoo ga ka haya tana wiri a ga koyne?» ³⁰ Kokoyoo nee a se: «Macin ti šenney wey kul addaliloo? Ay kayandi ka labey zamna ni nda Siba game.» ³¹ Mefibošet nee kokoyoo se: «Siba m'a kul zaa, zama ay koyoo, ay kokoyoo willi kate nda baani nga hugoo do.»

Dawda na Barzilay beerandi

³² Galad bora Barzilay doo ka hun Rogelim koyraa ra ka bisa nda Žurdeŋ isaa, nga nda kokoyoo, a na kokoyoo naŋ Žurdeŋ isaa jere ka willi. ³³ Barzilay hanse ka žen, jiiri woyyaaha (80) bara a se. Waatoo kaŋ kokoyoo goo Mahanayim koyraa ra, haya kul kaŋ ga kokoyoo ga too, a n'a tee a se, zama almankoyini no. ³⁴ Kokoyoo nee Barzilay se: «Kaa ay bande Žerizalem ay do, ay ga ni noo haya kul kaŋ ga n'ga too.» ³⁵ Amma Barzilay nee kokoyoo se: «Jiiri marje ka cindi agay aloomuroo ra hala ya hanga kokoyoo ka koy Žerizalem?» ³⁶ Hō jiiri woyyaaha (80) bara ya ne. Ay ga hin ka ihenna nda ilaala kaa cere ra wala? Agay, ni tamoo, ay ga hin ka maa haya kaŋ ga ŋandi nda haya kaŋ ga haŋandi kaani wala? Ay ga hin ka maa ba donkaw arey nda woyey jindey kaani wala? Macin se ay ga tee ay koyoo, ay kokoyoo se jeraw koyne? ³⁷ Waati kayna ay ga Žurdeŋ isaa deŋ ni bande, ay kokoyoo. Adiši macin se n'ga alhakoo woo tee ya ne? ³⁸ Ay g'a wiri ni ga, naŋ ya yee ay koyraa ra ka buu ay baabaa nda ay jaa *saarawey jere. Ay iz'aroo Kimham ne, a ma koy ni bande, he ay koyoo, ay kokoyoo, haya tee a se kaŋ kan ma ne.» ³⁹ Kokoyoo nee: «Aywa, Kimham ma kaa ay bande, ay ga haya tee a se kaŋ kan ma ne, haya kul kaŋ n'n'a wiri ay ga, ay g'a tee ma ne.»

⁴⁰ Waatoo kaŋ jamaa kul na Žurdeŋ isaa deŋ, de kokoyoo mo deŋ, kokoyoo na Barzilay summu ka gaara a se, woo banda ga, Barzilay koy nga nongoo ra. ⁴¹ Kokoyoo na Gilgal koyraa fondaa sanbu, Kimham koy a bande. Žuda borey kul nda Izirayel jamaa jeroo goo kokoyoo bande Žurdeŋ isaa deŋyanoo do.

Yenje huru Žuda borey nda Izirayel borey game

⁴² Izirayel jamaa kul kaa kokoyoo do ka nee a se: «Macin se ir armye, Žuda borey hinne ka ni kom borey ga ka ni deŋandi, ni, kokoyoo nda ni hugoo borey, nda Dawda

borey kul kaŋ goo a bande?»⁴³ Žuda borey kul na Izirayel borey zaabi ka nee: «Ir nka woo tee, zama ir kokoyoo, ir boro maana no. Woo too war ma futu wala? Ir nka kokoyoo ŋaayanoo ŋaa wala? A nk'ir noo haya wala?»⁴⁴ Izirayel borey na Žuda borey zaabi ka nee: «Ir ga kokoyoo may cee woy (10) ka bisa war. Ir ga Dawda hunday may ka bisa war. Macin se war g'ir kaynandi? Man'ti ir ti boro jinawey kaŋ kayandi ir ma kokoyoo willi kate?» Amma ŝennoo kaŋ Žuda borey n'a har laala nda Izirayel borey wanoo.

Šeba ture Dawda ga

20¹Alwaatoo woo gar, aru attabiya futukoyni foo goo no kaŋ maapoo ti Šeba, baaboo maapoo ti Bikiri, Benžameŋ boro no. A na hilli hēenandi ka nee: «Ir haya kul sii Dawda ga, haya kul sii ir nda Yišay iz'aroo woo game. Izirayel, war boro foo kul ma koy nga do.»

²Izirayel borey kul hun Dawda bande ka hanga Bikiri iz'aroo, Šeba bande. Amma Žuda borey denji ngi kokoyoo ga, i n'a dum za Žurdeŋ isaa ga hala Žerizalem.

³Dawda koy nga do Žerizalem. Nga *wahay woyaa (10) kaŋ a n'i naŋ i ma hugoo lakkal nga dumaa ga, a n'i daŋ hugu foo ra k'i lakkal henna. Haya kul kaŋ ga i ga too, a g'a noo i se, amma a si marga nda ey. I cindi i ga daaba hala hanoo kaŋ ra i ga buu, i cindi i ga huna takaa din sanda woyyaŋ kaŋ kurpey buu.

Žowab na Amasa wii

⁴Woo banda ga, kokoyoo nee Amasa se: «Ay ga ni noo jirbi hinza ma Žuda wongu-izey cee kate i ma kaa ne ra, ni hunday, ma kaa i bande.»⁵ Amasa koy Žuda borey cee kate, amma a bisa jirbi hinnaa kaŋ kokoyoo n'a kayandi a se.⁶ Woo ga, Dawda nee Abišay se: «Sohō Bikiri iz'aroo Šeba ga kaa ka hasaraw tee ir se kaŋ bisa Absalom wanoo. Ni hunday m'ay arey zaa k'a gaarandi a masi koy duu koyra kaŋ kuubandi nda cete ka dere ir se.»

⁷Žowab borey fatta k'a gaarandi, ngi nda Keret borey, nda Pelet borey, nda wongaarey kul. I fatta Žerizalem ka Bikiri iz'aroo Šeba gaarandi.⁸ Waatoo kaŋ i too tondi beeroo jeroo ga kaŋ goo Gabawoŋ, Amasa ne ka huru jiney ra. Woo gar Žowab na gamahaw foo daŋ nga bankaarawey ga kaŋ goo jindoo ra, takuba foo kaŋ goo paŋoo ra goo nga gamahawoo ga kaŋ goo centoo ga. Waatoo kaŋ Žowab ga koy, takubaa kaŋ.⁹ Žowab nee Amasa se: «N'ga saabu ag'armaa?» A na nga kabe gumaa ka Amasa kaaboo dii k'a summu.¹⁰ Takubaa kaŋ goo Žowab kaboo ra, Amasa man'a laasaabu, Žowab n'a hay nda a gundoo ra cee folloku, teeley doori ganda. Amasa buu bila nda a m'a kar koyne. Woo banda ga, Žowab nda nga armaa Abišay koy Bikiri iz'aroo Šeba gaarandi.

¹¹Žowab aru soogey affoo kay Amasa bukaa jere ka nee: «Boro kaŋ ga baa Žowab nda wey kaŋ goo Dawda bande ma hanga Žowab.»¹² Woo gar Amasa goo ma bilimbilim kuroo ra fondaa gamoo ra. Kaŋ aroo dii kaŋ jamaa kul kay, a na Amasa cendi k'a ka koy faari foo ra ka bankaaray foo gum a ga, zama a dii kaŋ boro kul kaŋ too a do ga kay.¹³ Waatoo kaŋ a na Amasa kaa fondaa ra, borey kul bisa ka hanga Žowab bande, ka koy Bikiri iz'aroo Šeba gaarandi.

Šeba buuroo takaa

¹⁴Žowab na Izirayel alkabiilawey laamawey kul dunbu ka bisa ka koy hala Abel-Bet-Maaka. Beri borey kul marga ka hanga a bande.¹⁵ Nga nda nga borey kaa ka Šeba wanga k'a daŋ game Abel-Bet-Maaka. I na labu zuku cetaa ga k'a tee bisadoo, jamaa kul kaŋ goo Žowab bande na cetaa fanši hala ngi m'a kaŋandi.

¹⁶Woy lakkalkoyni foo kaŋ goo koyraa ra kaati ka nee borey se kaŋ goo koyraa se taray: «Wa haŋajer ya ne, wa haŋajer ya ne! Wa nee Žowab se kaŋ a ma kaa ne ya šelaŋ a se.»¹⁷ Žowab man a, woyoo nee: «Ni ti Žowab wala?» Žowab nee: «Agay no!» Woyoo nee: «Haŋajer ni koŋŋaa šenney se!» Žowab nee: «Ay ga haŋajer ma ne.»¹⁸ Woyoo šelaŋ koyne ka nee: «Waatoo din alaada ra borey ga nee: «Ir ma koy Abel lakkaloo ceeci.» Takaa woo nda hayey ga hanse.¹⁹ Izirayel ra, ir koyraa no ma hanse ka bara nda alaafiya nda laadirtaray. Ni, n'ga baa ma koyra halaci kaŋ ti koyra beeri. Macin se n'ga baa ma Abadantaa tuboo tuusu?»²⁰ Žowab zaabi ka nee: «Jam, ay si baa ya haya tuusu wala ya haya halaci!»²¹ Man'ti woo no, Efrayim tondi

hondey aru foo kaŋ maɓɓoo ti Šeba, Bikiri iz'aroo, nka ka tun kokoyoo Dawda se. Wa nga hinne daŋ ay kaboo ra, ay ga koyraa taŋ.» Woyoo nee Žowab se: «Aywa, ir ga boŋoo warra ma ne nda cetaa.»

²² Woyoo koy šelaŋ jamaa kul se nda lakkal. I na Bikiri iz'aroo Šeba boŋoo dunbu ka boŋoo warra Žowab se. Woo ga, Žowab na hilli hēenandi, i na koyraa taŋ, i say ka mooru koyraa, affoo kul koy nga do. Woo banda ga, Žowab willi Žerizalem kokoyoo do.

Dawda goykey jineborey maɓɓey

²³ Žowab ti Izirayel wongu-izey kul jineboraa. Yoyada iz'aroo Benaya ti Keret borey nda Pelet borey jineboraa. ²⁴ Adoram ti waazibi goyey jineboraa. Ahilud iz'aroo Žozafat goo kaddaasey gande. ²⁵ Sewa ti hantumkaw. Sadok nda Abiyatar ti *sargari juwalkey. ²⁶ Ira, Yahir boro foo mo man'ti kala Dawda sargari juwalkaw.

Jiiri hinza heray tee Izirayel ra

21¹ Dawda waati, heray tee gandaa ra jiiri hinza cere bande. Dawda na Abadantaa ndumoo ceeci, Abadantaa nee a se: «Sawul nda nga hugoo borey kaŋ na kuri mun ka Gabawoŋ borey halaci, nga ga ka kate war ga woo.»

² Kokoyoo ciya Gabawoŋ borey se ka ŧelaj i bande. Gabawoŋ borey man'ti Izirayel boro. Ngi ti Amor borey kaŋ cindi.³ Izirayel borey nka allaahidu zaa kaŋ i si wiyyandi, amma woo kul, Sawul faasayanoo Izirayel borey nda Źuda borey se, a ceeci nga ma Gabawoŋ borey wii. ³ Dawda nee Gabawoŋ borey se: «Macin no ay ga hin k'a tee war se? Macin nda ay ga hin ka zunuboo woo tuusu hala war ma gaara Abadantaa jamaa se?» ⁴ Gabawoŋ borey nee a se: «Nzorfu kaaray wala wura si ir, nda Sawul, nda nga hugoo borey gamoo hanse, de mo ir sii nda hinay ka boro wii Izirayel borey ra.» Dawda nee: «Macin no war ga baa y'a tee war se?» ⁵ I nee kokoyoo se: «Aroo nka baa nga m'ir wii, a goo a do nga m'ir tuusu k'ir derandi Izirayel gandaa kul ra. ⁶ Adiŧi wa ir noo nga iz'arey ra boro iyye, ir g'i deejii Abadantaa jine Gibeya, Sawul koyraa ra, Sawul kaŋ Abadantaa n'a suuba.» Kokoyoo nee: «Ay g'i noo war se.»

⁷ Sawul haamaa kaŋ ti Mefiboŧet, Źonataŋ iz'aroo, Dawda mana yadda k'a noo, amaanaa maaganda kaŋ goo Dawda nda Sawul iz'aroo Źonataŋ game kaŋ i n'a tee Abadantaa maapoo ga. ⁸ Aya ize woyoo Rispa iz'aru hinkaa kaŋ a duu ey Sawul se kaŋyaŋ ti Armoni nda Mefiboŧet, kokoyoo Dawda n'i dii. Sawul ize woyoo Merab^t iz'aru guwaa kaŋ a duu ey Barzilay iz'aroo Adiriyel se, kaŋ si hun kala Mehola koyraa ra, a na ngi mo dii. ⁹ A n'i daŋ Gabawoŋ borey kabey ra, i n'i deejii tondi hondoo ga Abadantaa jine. Aru iyya kul buu cere bande. Wiyyanoo woo mana teendi kala hegaa zaari jinawey ga, *orŹ hegaa ŧintinoo ga.

¹⁰ Aya ize woyoo Rispa na saaku kasa zaa k'a daaru tondoo boŋ, za hegaa ŧintinoo ga ka koy hala ncirpoo waati. Zaaroo kul a ga beena cirowey gaaray i masi zunbu a ga, cijin here a ga ganjihoo gawey gaaray. ¹¹ Woo kaŋ Aya ize woyoo Rispa kaŋ ti Sawul *wahayoo n'a tee, i n'a har Dawda se. ¹² Woo ga, Dawda koy Sawul nda nga iz'aroo Źonataŋ birey zaa Yabeŧ kaŋ goo Galad, gorokey do. Ngi no ka bukawey zay ka hun Bet-ŧeyan farroo ra. Waatoo kaŋ Filisti borey na Sawul kar Gilbowa, i na bukawey deejii no din. ¹³ Dawda na Sawul bukaa birey nda nga iz'aroo Źonataŋ bukaa birey zaa ka kaa. Borey kaŋ deejandi, i na ngi mo birey marga. ¹⁴ I n'i sutura Sawul birey nda nga iz'aroo Źonataŋ birey bande BenŹameŋ gandaa ra Sela, Sawul baabaa Kiŧ *saaraa ra. Haya kul kaŋ kokoyoo n'a har, i g'a tee. Woo banda ga, Irkoy na gandaa ŋaarayroo taa.

Izirayel borey hin Filisti borey

(Taarikey 1na 20.4-8)

¹⁵ Filisti borey kaa ka Izirayel wongu koyne. Dawda zunbu ka koy nda nga tamey ka Filisti borey tangam, Dawda fara. ¹⁶ Aru kaŋ maapoo ti Rafa banda-ize foo goo Filisti borey ra kaŋ se i ga nee Yisbi-Benob. A goo nda yaaji kaŋ teendi alhan ra, yaajoo boŋoo tiŋaa ti kilo hinza nda jere. Takuba taji ga hawa centoo ga. Aroo woo nee kaŋ nga ga Dawda wii. ¹⁷ Amma Seruya iz'aroo Abiŧay koy Dawda faaba ka Filisti bora kar k'a wii. Woo ga, Dawda borey Źee Dawda se ka nee: «N'si hima ka yee ka koy ir bande wongu ra koyne, masi kaa ka Izirayel gaayoo wii.»

¹⁸ Woo banda ga, wongu foo tun koyne Filisti borey ga Gob koyraa ra. Wongoo din ra, Huŧa koyraa boro kaŋ se i ga nee Sibekay na Saf wii. Saf da man'ti kala Rafa banda-ize. ¹⁹ Wongu foo yee ka tun Filisti borey ga Gob koyraa ra. Kaŋ a teendi,

^ŧ21.2 Źozuwe 9.3-27.

^t21.8 Merab, hantum fooyaŋ ga nee Mikal.

Yare-Oregim iz'aroo Elhanaŋ kaŋ ti Betelehem boro na Gat bora a Goliyat^u wii Filisti borey ra. Filisti bora a din goo nda yaaji kaŋ bundoo ga hima nda maalawey kaymi bundoo. ²⁰Wongu foo yee ka tun Gat. Filisti borey ra, aru foo goo no kaŋ goo nda kayyan, kabe-ize iddu bara kabe foo kul ga, cew-ize iddu goo cee foo kul ga, i kul margantaa ti waranka cindi taaci (24). Nga mo man'ti kala Rafa banda-ize. ²¹A ga Izirayel wow. Dawda armaa Šimeya iz'aroo Žonataŋ n'a wii.

²²Boro taaca a woo man'ti kala Rafa banda-izeyaŋ, i si hun kala Gat koyraa ra. Dawda nda nga borey n'i wii.

---

^u21.19 Taarikey 1na 20.5 ra i ga nee kaŋ Elhanaŋ na Goliyat armaa wii kaŋ ti Lahmi.

Dawda don ka albarka daɗ Irkoy se

(Zabur 18)

22¹ Waatoo kaɗ Abadantaa na Dawda kaa nga iberey kul kabey ra k'a kaa Sawul kaboo ra, nga ra Dawda na baytoo woo kalimawey don ka Abadantaa saabu.

² A nee: «Abadantaa ti ay Tondoo, nda ay nongu gaabantaa, nda ay feerikaa.

³ Irkoy ti ay Tondoo, nga ga ay ga wakkal, nga ti ay koraa, nga ti hilloo kaɗ g'ay hallasi, nga ti ay wakkalkaa, ay tugudogoo.

Ay faabakaa, n'g'ay kaa boro futantey kone.

⁴ Ay ga kaati ka nee: «Albarka ma bara Abadantaa se!»

Ay hallasi agay iberey ra.

⁵ Bondawey kaɗ ga wiiya n'ay daabu, ay hunbur sanda isa kaɗ futu ka boosu.

⁶ Alaahara karfey n'ay kuubi k'ay bere, buuyan filijey goo ay jine.

⁷ Ay binemaryanoo ra, ay na Abadantaa cee, ay kaati k'ay Koyoo cee.

A na haɗajer ya ne nga *hugoo ra,

ay faaba ceeci kaatiroo huru haɗawey ra.

⁸ Laboo guzuguzu, a jijiri,

beenaa asaasey jijiri,

i guzuguzandi, zama Abadantaa nka futu.

⁹ Dullu no ma hun niiney ra,

nuune kaɗ ga wiiya ga hun miɗoo ra,

denji cirayyan ga hun a ra.

¹⁰ A na beenaa šiirandi ka zunbu,

nda duula koma kaɗ goo cewey cire.

¹¹ A mana kaaru kala almalayka boɗ kaɗ se i ga nee šerib ka deeši, boro ga dii a hewoo bande.

¹² A na kubaa tee nga tendaa,

a n'a tee hari beeri nda duula komanteyan.

¹³ Gaay ga dii a jine,

denji cirayyan ga dii gaayoo ra.

¹⁴ Abadantaa kaatoo jinjin्यानoo hun beenaa ra,

Koy Jerantaa na nga jindoo jer.

¹⁵ A na biraw-izeyan warra k'i say,

a na meley ka ngi lakkaley tunandi.

¹⁶ Abadantaa burbusuyanoo ga,

nga futuyanoo hewoo ga, teekoo ciroo hayey bangandi,

aduɗɗa asaasey fatawandi.

¹⁷ Irkoy goo beene,

a ga nga kaboo šerre k'ay zaa,

k'ay kaa hari beerey ra.

¹⁸ A g'ay kaa agay iberi gaabantaa ra,

k'ay kaa ay konnaykey ra kaɗyan gaabey bisa ay wanoo.

¹⁹ Ay bonaa zaaroo hane iberey kay ay jine ngi m'ay tangam,

amma Abadantaa kay ya ne.

²⁰ A n'ay kaa ifutu ra k'ay feeri,
a n'ay hallasi, zama ay ga kan a se.

²¹ Abadantaa n'ay šerretaraa guna ka goy ya ne,
a n'ay bana ka sawa nda ay kabe goyey henanyanoo,
²² zama ay na Abadantaa fondawey gana,
ya n'ay Koyoo toope.

²³ Nga hantumey kaŋ kayandi kul goo ay jine,
ay s'ay boŋ moorandi nga hantumey ga.

²⁴ Ay laadir a jine,
ay n'ay boŋ dii ifutu kul ga.

²⁵ Woo se Abadantaa n'ay bana ka sawa nda ay šerretaraa,
ka sawa nda ay henanyanoo a jine.

²⁶ Boro kaŋ ga laadir, n'ga goy a se nda laadirtaray,
boro kaŋ binoo ti affoo, n'ga goy a se nda bine foo.

²⁷ Boro kaŋ ga henan, n'ga goy a se nda henanyan,
boro kaŋ ga šiiri, n'ga goy a se nda carmay.

²⁸ N'ga boro yalaafantey hallasi,
ni moŋey ga borey kaŋ ga ngi boŋ jer yeeti ganda.

²⁹ Abadantaa, ni ti ay fitillaa,
Abadantaa ga gaay daŋ ay kubaa ra.

³⁰ Ni bande ay ga sar ka gum wongu-ize jama ga,
ay Koyoo bande ay ga hin ka cete sar.

³¹ Irkoy fondaa tee ka timme,
Abadantaa šennoo si tun,
koray no borey kul se kaŋ ga ngi boŋ talfi a ga.

³² Adiši may ti Irkoy nda man'ti Abadantaa?
May ti tondi kaŋ ga boro ga hin ka talfi nda man'ti ir Koyoo?

³³ Irkoy ti ay tugudoo gaabantaa,
nga no m'ay fondaa hanse boryo.

³⁴ A g'ay cewey cahāndi sanda jeeri,
a g'ay kayandi hodaddawey boŋ.

³⁵ A g'ay kabey waanandi wongu,
ay kabey ga alhan biraw taabu.

³⁶ N'g'ay noo ni koraa k'ay hallasi,
ni zaaboo g'ay tonton.

³⁷ N'g'ay cee diraa fondaa hayandi,
ay cewey si cabu.

³⁸ Ay ga agay iberey gaarandi, ay g'i halaci.
Ay si willi kate nda ay man'i tuusu k'i benandi.

³⁹ Ay g'i wii k'i halaci,
i si yee ka tun,

i ga kaŋ ay cewey cire.

⁴⁰ N'na albarka tee ya ne gamahaw wongoo se,
n'ga agay nkuwawey taabu ay cire.

⁴¹ N'ga agay iberey zurandi ay jine,
ay ga borey kaŋ ga konna agay halaci.

⁴² I ga guna nongoo kul here, amma hallasikaw sii no.
I ga Abadantaa cee, amma a si tuuru i se.

⁴³ Ay g'i tutubu k'i tee hamni sanda bolongu.
Ay g'i dur k'i taama-taama sanda lolaa laboo.

⁴⁴ N'g'ay kaa ay jamaa gurgay ra,
n'g'ay daŋ gandawey jine,
jama kaŋ ay s'a bay ga boŋdum ya ne.

⁴⁵ Yawyaŋ g'ay zanzaŋ,
za ay šelaŋ, nga no i ga hayaa tee.

⁴⁶ Yawey alfaydaa ben,
i ga fatta ngi tugudogey ra nda jijiriyan.

⁴⁷ Abadantaa ga huna, albarka ma bara ay Tondoo se!
Irkoy kaŋ ti ay hallasiroo Tondoo ma jerandi.

⁴⁸ Irkoy ga faasa ya ne,
ka gandayaŋ daŋ ay hinoo cire.

⁴⁹ A g'ay hallasi k'ay kaa agay iberey ra.
N'g'ay fur agay nkuwawey boŋ,
n'g'ay kaa boro futu ra.

⁵⁰ Woo maaganda se, Abadantaa, ay ga albarka daŋ ma ne gandawey ra,
ka don ni maapoo se.

⁵¹ Abadantaa ga haya beeriyaŋ tee nga kokoyoo hallasiroo se.
A ga goy nda borohennataray nga suubantaa kaŋ yonandi se,
maanaa Dawda nda nga hayroo se hala abada.»

Dawda šenni kokorantey

23¹ Dawda šenni kokorantey ti wey. Dawda nee:
 «Woo ti Yišay iz'aroo Dawda jindoo,
 woo ti bora a kaŋ jerandi jindoo,
 Yakuba Koyoo suubantaa kaŋ yonandi,
 bora a kaŋ ga kan Izirayel se ngi m'a daŋ ngi dooney ra.
² Abadantaa *Hundoo na šenniyaŋ daŋ ay ra,
 a na šenniyaŋ daŋ ay miŋoo ra y'i har.
³ Izirayel Koyoo šelaŋ,
 Izirayel Tondoo nee ya ne:
 «Kokoyoo kaŋ ga ciiti borey se nda šerretaray,
 kaŋ ga jamaa laama nda Irkoy hunburaa,
⁴ a ga hima nda subbaahi gaayoo,
 waynaa ga fatta, duula s'a daabu.
 Nga gaayoo nda ncirpi ga suboo zayandi ka hun laboo cire.»

⁵ Takaa woo da no Irkoy g'a tee ay hugoo se.
 Irkoy na *amaana abadante daŋ agay nda nga game,
 a ga nga ašariyawaye k'a dii.
 Waati kul a g'ay hallasi,
 a ga haya tee ya ne kaŋ ga kan ya ne.
⁶ Amma attabiya futukoynay kul warrandi sanda karji
 kaŋ boro s'a zaa nga kaboo ra.
⁷ Boro kaŋ ga baa nga m'a zaa,
 kala a ma guuru wala yaaji bundu zaa,
 i ga warrandi nuunaa ra dogoo din da ra hala i ma tee boosu.»

Dawda wongaarey*(Taarikey 1na 11.10–47)*

⁸ Dawda wongaarey maapey ne ti wey:

Yošeb-Bašebet Takemon bora a, wongaari hinza boŋkoyni no. Nga no ka nga yaajoo ka boro zangu yaaha (800) wii wongu folloku ra.

⁹ Nga banda ga, Eleyazar kaŋ ti Dodo iz'aroo, Dodo man'ti kala Ahoya boro iz'aroo. Waatoo kaŋ Filisti borey koy cere guna wongoo se, ka gar Izirayel borey zuru ka koy, aru hinzaa kaŋ cindi Dawda bande ka Filisti borey batu k'i tangam, nga ti wongaari hinzaa din affoo. ¹⁰ A tun ka Filisti borey kar nda takuba hala nongu kaŋ ra kaboo kogu, a denji takubaa ga. Hanoo din Abadantaa na Izirayel borey noo hinyan beeri. Eleyazar banda ga, Izirayel wongu-izey cindey mana yee kate kala ka bukawaye hayey kuuna.

¹¹ Nga banda ga, Age iz'aroo Šamma no ma kaa, Harar boro no. Waatoo woo Filisti borey nka cere marga Lehi. Faari goo no din kaŋ ga too nda dunguri. Kaŋ Izirayel borey zuru Filisti borey se, ¹² Šamma koy kay faaroo din gamoo ra ka Filisti borey tangam ka faaroo kom i ga. Abadantaa n'i noo i ma hin ey, hinyan beeri.

¹³ Hegaa waati, Dawda goo Adulam tondi horboo ra, wongu-ize boŋkoyni waranzaa (30) kaŋ goo a bande, aru hinza i ra doo Dawda do. Woo gar Filisti borey wongu-ize jama goo Refa borey gooroo ra. ¹⁴ Dawda goo ma tugu tondi horboo ra, Filisti borey soojey gorodoo goo Betelehem koyraa ra. ¹⁵ Harijaw duu Dawda, a nee: «May no ma koy Betelehem koyraa miŋoo ga ka kate ya ne day hari ya haŋ?» ¹⁶ Wongaari hinzaa din koy huru Filisti borey kaloo ra nda gaabi ka hari gur Betelehem koyraa miŋoo dayoo ga ka kate a Dawda se. Amma Dawda mana yadda

k'a haŋ. A n'a mun ganda k'a kaa *sargari hari-hari Abadantaa se. ¹⁷ A nee: «Jam, Abadantaa, ay si woo tee, zama borey wey nka ngi hundey daŋ farratay ra, haroo nka tee sanda ngi kuroo.» A mana yadda ka haroo haŋ. Woo ti hayaa kaŋ wongaari hinzaa n'a tee.

¹⁸ Žowab armaa Abišay, Seruya iz'aroo, nga ti aru hinzaa din boŋkoynoo. Nga no ka nga yaajoo ka aru zangu hinza (300) wii, nga no ka duu maa boro hinzaa ra. ¹⁹ A duu maa aru hinzaa ra. Nga ti ngi jineboraa, amma woo kul, aru hinzaa din kaŋ maapey jin ka harandi, nga maapoo mana too wey din wanoo.

²⁰ Yoyada iz'aroo Benaya mo man'ti kala wongaari, a na haya booboyaŋ tee. Kabsel boro no. Nga no ka Mowab gandaa wongaari hinkaa wii. Hargu beeri zaari hane nga no ka zunbu day ra ka ganjihayla wii a ra. ²¹ Nga no mo ka Misira boro wii kaŋ kuuyanoo ti kayfi. Yaaji bara Misira boraa kaboo ra, amma Benaya, bundu bara a kone. A koy Misira boraa yaajoo taa a kone k'a wii nda yaaji follokaa. ²² Wey ti hayey kaŋ Yoyada iz'aroo Benaya n'i tee. A hanse ka duu maa wongaari hinzaa ra. ²³ Aru waranzaa (30) din ra, nga no ka duu maa ka bisa i kul, amma wongaari hinzaa din kaŋ maapey jin ka harandi, a mana duu maa ka toor'ey. Dawda n'a tee nga lakkalkaw maanawey jineboraa.

²⁴ Aru waranzaa (30) din ti Žowab armaa Asayel, nda Dodo iz'aroo Elhanaŋ kaŋ ti Betelehem boraa, ²⁵ nda Šamma, Harod boraa, nda Elika, Harod boraa, ²⁶ nda Heles, Palti boraa, nda Ira, Ikeš, Tekowa boraa iz'aroo, ²⁷ nda Abiyezer, Anatot boraa, nda Mebunay, Huša boraa, ²⁸ nda Salmon, Ahoya boraa, nda Maharay, Netofa boraa, ²⁹ nda Netofa boraa Bana iz'aroo Heleb, nda Ribay iz'aroo Ittay, Gibeya koyraa kaŋ ti Benžameŋ borey gandaa wane, ³⁰ nda Benaya, Piratoŋ boraa, nda Hiday, Gaš gooroo boraa, ³¹ nda Abi-Alboŋ, Ganganoo gandaa boraa, nda Azmawet, Barhum boraa, ³² nda Eliyaba, Šalboŋ boraa, Yašeŋ iz'arey ra, Žonataŋ, ³³ nda Šamma, Harar boraa, nda Šarar iz'aroo Ahiyam, Arar boraa, ³⁴ nda Ahasbay iz'aroo Elifelet kaŋ ti Maaka boraa iz'aru, nda Ahitofel iz'aroo Eliyam, Gilo boraa, ³⁵ nda Hesray, Karmel boraa, nda Paray, Arbi boraa, ³⁶ nda Nataŋ iz'aroo Yigal, Soba boraa, nda Bani, Gad boraa, ³⁷ nda Selek, Amoj boraa, nda Naharay, Berot boraa kaŋ ti Žowab, Seruya iz'aroo wongu jinawey zaakaa, ³⁸ nda Ira, Yeter boraa, nda Gareb, Yeter boraa, ³⁹ nda Uri, Heti boraa. I kul cere ra ti boro waranza cindi iyeye (37).

Dawda na Izirayel jamaa kabuyanoo tee

(Taarikey 1na 21.1–6)

24¹ Woo banda ga, Abadantaa yee koyne ka futu Izirayel ga. A na Dawda tusa a ma albasi tee i se, a nee Dawda se: «Koy Izirayel nda Žuda borey kabu.»² Woo gar Žowab kaŋ ti wongu-izey jineboraa, a goo kokoyoo jere, kokoyoo nee Žowab se: «Ay g'a wiri ni ga, dira ka koy Izirayel alkabiilawey kul ra, k'a dii za Dan ka koy hala Ber-Šeba, war ma borey kabu, hala ya hin ka jamaa hinnaa bay.»³ Žowab nee kokoyoo se: «Abadantaa, ni Koyoo ma jamaa boobandi cee zangu (100) ka bisa hō hinnaa, hala ay koyoo, ay kokoyoo moŋey ma dii a. Amma macin se n'ga baa ma woo tee?»

⁴ Amma kokoyoo šelaŋ ka Žowab nda wongu-izey jineborey cindey šennoo kaa. Takaa din da Žowab nda wongu-izey jineborey hun kokoyoo do ka koy Izirayel jamaa kabu. ⁵ I na Žurdeŋ isaa deŋ ka koy ngi kaloo cin Aroyer koyraa ra kaŋ goo Gad gooroo gamoo here Yazer jere. ⁶ Woo banda ga, i huru Galad, ka bisa ka koy Heti borey gandaa ra hala Kadeš ka koy too Dan-Yan nda Sidon laamaa here. ⁷ Woo banda ga, i koy Tir koyraa ra kaŋ cete g'a kuubi, ka koy Hewi borey nda Kanaj borey koyrawey kul ra. Benantaa ga, i koy Žuda gurmaa here, Ber-Šeba. ⁸ Takaa woo nda i na gandaa kul dira. Handu yagga nda jirbi waranka (20) banda ga, i willi kate Žerizalem. ⁹ Žowab na borey hinnaa kaŋ duwandi kabuyanoo ra har kokoyoo se. Asaja zenber zangu yaaha (800.000) kaŋ too wongu bara Izirayel ra. Žuda arey hinnaa man'ti kala zenber zangu guu (500.000).

Irkoy na Dawda goy futaa alhakoo kaa a ra

(Taarikey 1na 21.7–17)

¹⁰ Jamaa kabuyanoo banda ga, Dawda binoo n'a zarabi. Dawda nee Abadantaa se: «Ay na zunubu beeri tee kaŋ ay na woo tee. Sohō Abadantaa, ay g'a wiri ni ga, ay layboo yaafa kaŋ agay, ni tamoo n'a tee, zama lakkal jaŋay beeri goy ti woo kaŋ ay n'a tee.» ¹¹ Dawda tun suba subbaahoo ra, Abadantaa na šenni har annabi Gad se kaŋ ti Dawda gunandikaa ka nee: ¹² «Koy nee Dawda se kaŋ hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a har, Abadantaa nee: «Ay ga haya futu hinza daŋ ni jine, ma affoo suuba i ra, woo kaŋ n'n'a suuba, ay g'a tee ma ne.»

¹³ Gad koy Dawda do ka alhabaroo har a se ka nee: «Ni baa jiiri iyye heray ma tee ni gandaa ga, wala ni torrokey ma war gaaray, war ga zuru i jine handu hinza, wala jirbi hinza sorfa ma war gandaa kar? Aywa, sohō miile, ma affoo suuba hala ya koy a har bora a kaŋ n'ay sanba se.» ¹⁴ Dawda na Gad zaabi ka nee: «Ay goo binemarayyan beeri ra. He, ay ga wiri ni ga, ir ma kaŋ Abadantaa kaboo ra, zama nga tamallawey ga beeri. Amma ya si kaŋ adamizey kabey ra.»

¹⁵ Abadantaa na sorfa zumandi Izirayel gandaa ga za subbaahi ka koy hala waatoo kaŋ kayandi ga. Ka hun Dan ka koy Ber-Šeba, aru boro zenber woyye (70.000) ka buu jamaa ra. ¹⁶ Waatoo kaŋ almalaykaa na nga kaboo šerre Žerizalem ga k'a halaci, Abadantaa nimsi nda halaciyanoo woo. A nee almalaykaa kaŋ ga halaciroo tee jamaa ra se: «A wasa, sohō ni kaboo ma kay.» Woo gar almalaykaa sii kala Žebus bora a Arawna taasu kar ganganoo jere.

¹⁷ Waatoo kaŋ Dawda dii almalaykaa kaŋ ga jamaa kar, a šelaŋ Abadantaa se ka nee: «Abadantaa, agay no ka zunubu tee, agay ka haya tee kaŋ si teendi. Boro yalaafantey wey, macin no i n'a tee? Ay g'a wiri ni ga, agay nda ay hugoo kar.»

Dawda na sargari tonadoo cin Abadantaa se

(Taarikey 1na 21.18–26)

¹⁸ Hanoo din, annabi Gad koy Dawda do ka nee a se: «Žigi ka koy Žebus bora a Arawna taasu kar ganganoo ra, ma sargari tonadoo cin Abadantaa se.» ¹⁹ Dawda žigi ka koy no din ka Abadantaa yaamaroo tee sanda takaa kaŋ nda Gad n'a har a se. ²⁰ Arawna na ganda guna, de a ga dii kokoyoo nda nga borey goo ma kaa nga do. Arawna fatta ka nga ndumoo sinji laboo ra ka gunguma kokoyoo jine. ²¹ Arawna nee: «Macin se ay koyoo, ay kokoyoo ga kaa nga tamoo do?» Dawda nee: «Ya nka kaa ka ni taasu kar ganganoo day ka sargari tonadoo cin Abadantaa se hala albalaawoo kaŋ goo ma jamaa kar ma kay.» ²² Arawna na Dawda zaabi ka nee: «Ay koyoo, ay kokoyoo, nongoo zaa, ma *sargari kukurante kaa kaŋ ni baa. Hawey ne sargari kukurante se, taasu kar bundey nda bundey kaŋ ga hawey ga hawa ne, m'i tee tuuri. ²³ He kokoyoo, agay Arawna g'a kul noo kokoyoo se.» Arawna yee ka nee kokoyoo se: «Abadantaa, ni Koyoo ma ni sargaroo taa.» ²⁴ Amma kokoyoo nee Arawna se: «Kalaa, kalaa, ay ga nga hayoo bana ma ne k'a day ni ga. Ay si sargari kukurante kaa Abadantaa se kaŋ mana tun ay ga haya kul!» Dawda na taasu kar ganganoo nda hawey day nda nzorfu kaaray tamma boŋ woyguu (50).

²⁵ Dawda na sargari tonadoo cin Abadantaa se no din, a na sargari kukuranteyan nda *alaafiya teendi sargariyan kaa. Abadantaa na nga ŋaarayroo taa gandaa maaganda se ka bonaa kayandi k'a moorandi Izirayel ga.